ГАЗЭТА РАБОЧА-СЯЛЯНСКАЙ МОЛАДЗІ БЕЛАРУСІ

ПРОЛЕТАРЫ ЎСІХ КРАЁЎ, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

ЧЫРВОНАЯ ЗЬМЕНА

Орган Цэнтральнага і Менскага Камітэтаў Ленінскага Комуністычнага Саюзу Моладзі Беларусі

№ 48 (430) Пятніца, 29 красавіка 1927 г. | Выходзіць тры разы на тыдню у СЕРАДУ, ПЯТНІЦУ І НЯДЗЕЛЮ | Год выд. VII. | Рэдактар прымае ад 12 да 2 гадз. дню. Сакратар ад 10—12 і ад 2—3 гадз. Тэл. № 903. | Адрас рэдакцыі газэты „Чырвоная Зьмена": Менск, Комсам. 25.

ІСКРЫЦЦА СОНЦАМ ПЕРШЫ МАЙ
ПА ЎСІМ АБШАРЫ З КРАЮ Ў КРАЙ!

* * *

По усім абшары з краю ў край
Іскрыцца сонцам Першы Май—
Працоўных сьвята усіх краін.
Ідзе з рабочым селянін—
Цьвярдзее поступ кожны крок
(Хто стане шляху папярок?)

* * *

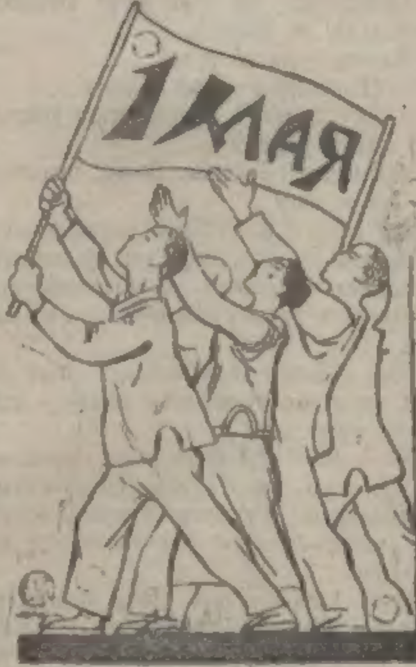
Ясьнейшы пан, вяльможны кат,
Нішчыцель беларускіх хат,
Відаць,—сягоньня Май табе
На сэрцы кошкаю скрабе:
У адно з такіх працоўных сьвят
Мо' беларус, мо' польскі «хлоп»
Нацэліць стральбу ў панскі лоб.

* * *

А мы ўмацоўваем Саюз:
Што новы дзень, то новы плюс.
Адно з другім і вось за год—
Электрастанцыя, завод,

* * *

І, сэрца цешачы сялян,
Сталёвы конь дзярэ дзірван.

Няхай жыве 1-ае Мая!

Сьвята—першае мая—было ўстаноўлена ў 1889 годзе.

У нас, у Расіі першае мая, як сьвята працоўных, у першы раз было адзначана ў 1910 годзе.

Супроць суровых забарон цара, супроць жаданьня гаспадароў фабрык і заводаў—рабочыя вялікіх гарадоў кідалі працу і організоўвалі дэмонстрацыі на вуліцах за васьмі гадзінны працоўны дзень, за лепшае жыцьцё, супроць прыгнечаньня гаспадарамі.

Як царская ўлада, так і ўлады іншых капіталістычных краін зброяй разганялі працоўных, арыштоўваючы тых, якія прымалі ўдзел у дэмонстрацыях.

У час сусьветнай бойні—у 1914-ым годзе першае мая амаль зусім не сьвяткавалася, бо буржуазія адцягнула бойкай усю ўвагу рабочых.

У красавіку 1917 году была сkінута царская ўлада.

І працоўныя ў першы раз вольна і шырока сьвяткавалі першае мая пад лёзунгамі сяброўства працоўных усіх краін, «уся ўлада саветам», «Далоў бойку, якую зрабіла буржуазія!»

Зараз—у 1927-ым годзе—у дзесяты раз усё працоўнае насельніцтва Савецкага Саюзу радасна адзначае сьвята вызваленай працы—1-ае мая у адзнаку сяброўства і яднаньня з рабочымі замежных краін, у адзнаку жаданьня дапамагчы ім у іх цяжкай барацьбе.

На дзесятым годзе сваёй улады, калі хутка набліжаецца дзесяцігодзьдзе кастрычнікавай рэволюцыі, на 10 годзе перамог над буржуазіяй зморкам і разрухай—рабочым і сялянам асабліва прыемна сьвяткаваць першае мая.

Няхай жыве Першае Мая!

Наша шчырае прывітаньне працоўным прыгнечаным пад панскім ботам Заходняй Беларусі!

Няхай жыве яднаньне працоўных усяго сьвету!

Усе на першамайскія дэмонстрацыі.

Першае мая ў Беларусі.
(1905—1907 год).

Першамайскае сьвята па Беларусі ...годы сьвяткавалася па новаму стылю (18 красавіка ст. ст.).

У гэты дзень у многіх мясцох Беларусі былі наладжаны дэмонстрацыі. Яўрэйскі рабочы займае ў іх адно з першых месц. Яны ўдаліся дзякуючы таму, што былі загадзя падрыхтаваны і організаваны. Паліцыя сваімі провокацыйнымі мерамі не дасягнула галоўнае мэты: зрыву сьвяткаваньня пролетарыятам свайго сьвята.

Аб адбыўшыхся дэмонстрацыях на Беларусі мы маем некаторыя даныя. Яны паказваюць моцна разьвітую солідарнасьць і рэволюцыйную сілу мас. «1-га мая прадпрыемствы не працавалі, за выключэньнем некалькіх заводаў. Маса рабочых грамадна напоўніла вуліцы. Цэлую ноч па гораду распаўсюджваліся проклямацыі...

Калі першамайскае сьвята у 1905 г. адбівала падымаўшуюся ўсё вышэй і вышэй хвалю рэволюцыі, то 1906 год адбіў на сабе вынікі сьнежаньскага паражэньня пролетарыяту і пачынаўшайся рэакцыі. Царскі ўрад пачаў папраўляцца ад нанесеных яму ўдараў і перашоў у наступленьне; ён накінуўся з рэпрэсіямі на ўдзельнікаў рэволюцыйнага руху. Пачаліся арышты, ссылкі у Сібір, распраў карных экспэдыцый і г. д.

Ня гледзячы на ўсе гэтыя перашкоды сьвяткаваньне Першага Мая ў 1906 годзе насіла даволі шырокі размах. У гэтым годзе яно было адзначана цэлым шэрагам першамайскіх забастовак, спыніўшых працу фабрык і заводаў, даказаўшы невычарпаную моц пролетарыяту.

Вось весткі аб гэтым дню. Па Беларусі былі наладжаны і удачна прайшлі забастоўкі у Дзьвінску, Вільні, Беластоку, Смаргоні, Гомлі. У Менску большасьць працавала.

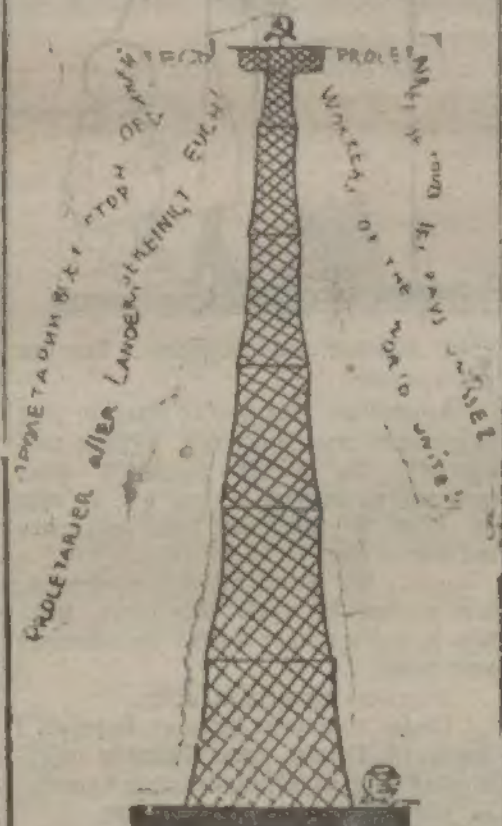
1907 год прайшоў пад знакам усё большай наступаючай рэакцыі. Яна падымае галаву і расправляецца з сваімі рэволюцыйнымі ворагамі. Сярод надаўнае рэволюцыйнае масы пачынаюць прабівацца ноткі ўпадніцтва. Думаць аб організацыі рэволюцыйных сіл ня прыходзілася, але безумоўна падтрымліваць настрой для падрыхтоўваючыхся новых боек трэба было. Неабходна было згуртоўваць сілу рабочых і адступаць з найменшай дэзорганізаванасьцю.

У гэтым годзе мы знаходзім, што дзень Першага Мая быў адзначан выступленьнем у Дзьвінску, дзе вялася агітацыя «Бундам» і Камітэтам РС-ДРП. Само сьвяткаваньне прашло слаба. Баставала частка дробных рамесьніцкіх майстэрань; былі зачынены некаторыя магазыны. Былі наладжаны майскія масаўкі у чыгуначнікаў і салдат. На другой прысутнічала каля 20 чалавек пяхацінцаў і артылерыстаў.

У Вільні да 1-га Мая быў выдадзены, як і у ранейшыя гады, традыцыйны ліст у даволі значным ліку экзэмпляраў. Майская стачка прашла слаба. Настрой у рабочых быў вялы. Загарадныя масаўкі у лесе прашлі без ранейшага ўздыму. Адчувалася наступленьне рэакцыі. Шэрагі організацыі таялі.

Ня гледзячы на тое, што пачыналася эпоха панаваньня паліцэйскага бота і казацкага бізуна, дзень Першага Мая застаўся днём організацыі сіл, днём барацьбы, днём **пролетарскага** сьвята. Спробы прывіць яму буржуазныя мэты канчаліся непазбежным крахам.

Як-жа прашло сьвяткаваньне Першага Мая на Беларусі ў 1905 г.? Мы знаходзім весткі, што сьвяткаваньне было праведзена ў 83 гарадох і мястэчках Беларусі. Дзень Першага Мая ў гэтым годзе быў днём популярызацыі лёзунгаў узброенай барацьбы і трэба было растлумачваць

блізасьць апошняе. Само-ж узброенае выступленьне пролетарыяту Беларусі адбылося значна пазьней, з іменна разам з расійскім пролетарыятам у кастрычнікавыя дні. Некаторыя месцы Беларусі ў гэтым годзе ў першы раз далучыліся да майскага руху.

Знадворныя ўмовы для праводзеньня сьвяткаваньня былі вельмі кепскія. На Беларусі паліцыя распаўсюджвала чуткі аб тым, што яўрэі ў дзень Першага Мая, каб адпомсьціць хрысьціянам за кішынёўскі і гомельскі пагромы, маюцца ўзрываць цэрквы, касьцёлы, у другіх—пыталіся справаковаць рытуальныя процэсы, у трэціх — пагражалі пагромам у выпадку выступленьня яўрэйскага пролетарыяту. Такія зьявішчы заўважаліся у г. г. Гародні, Менску, Лідзе, Мазыры, Навагрудку, Магілёве, Беластоку, Дзьвінску, Барысаве, Рагачове, Быхаве, Коўне, Гомлі, Невелі, Полацку. У мястэчку Талочыне (Аршанская акруга) паліцыя раздавала сялянам аружжа, у цэрквах распаўсюджваліся адозвы, выдадзеныя магілёўскай духоўнай консісторыяй. У Менску, пад кіраўніцтвам мясцовага жандарскага палкоўніка Хрыпава і чыноў паліцыі складалася чорная сотня.

Ня гледзячы на ўсе перашкаджаючыя абставіны, першамайская агітацыя вялася вельмі інтэнсыўна і з нябываным да тых часоў размахам. Яна пачалася задоўга да наступленьня Першага Мая, у пачатку красавіка, а ў некаторых мясцох нават і ў сакавіку.

Лёзунгі да 1-га мая

1. Няхай жыве 1-е мая—дзень сусьветнага пролетарскага адзінства, дзень баявога закліку да барацьбы за комунізм.

2. Няхай жыве Комуністычны Інтэрнацыянал—правадыр сусьветнага пролетарыяту.

3. Пролетары сьвету, стойце моцна на абароне першай рабочай краіны—Саюзу Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік.

4. Наша дапамога, наша братэрскае падтрыманьне кітайскім рабочым і сялянам, якія паднялiся супроць імпэрыялізму.

5. Няхай жыве Саюз Пролетарыяў Эўропы і Амэрыкі з прыгнечанымі народамі Ўсходу.

6. У дзень 1-га мая—дзень міжнароднай салідарнасьці пролетарыяў усіх краёў—наша гарачае прывітаньне рабочым і сялянам Заходняй Беларусі і Польшчы.

7. Далоў белы тэрор. Свабоду вязьням капіталістычных турмаў барацьбітом за пролетарскую справу.

8. Бязьлітасная вайна расхлябанасьці, растачыцельнасьці, зьлішаствам. **Будзем** берагчы кожную савецкую **капейку** на справу індустрыі.

9. Праз масавае коопэрыраваньне і праз умацаваньне сувязі з соцыялістычнай прамысловасьцю, такі шлях вёскі да соцыялізму.

10. Ажыўляючы працу саветаў, прыбліжаючы дзяржаўны апарат да працоўнага насельніцтва—выганім бюрократызм.

11. Зьнішчым спадчыну царскага ладу—няпісьменнасьць.

12. Рабоча-сялянскай Чырвонай арміі і флёту—нашае першамайскае прывітаньне.

13. Цесны саюз працоўных розных нацыянальнасьцяй—аснова моцы Савецкай ўлады. Умацуем саюз КПБ.

14. Няхай жыве непарушнае Ленінскае адзінства і пераемнасьць трох пакаленьняў Кастрычнікавай Рэволюцыі.

15. Няхай жыве салідарнасьць працоўнай моладзі СССР з працоўнай моладзьдзю ўсяго сьвету. Няхай жыве Комуністычны Інтэрнацыянал Моладзі.

16. Вышэй сьцяг **Леніна.**

17. Няхай жыве партыя рабочай класы, партыя Леніна—УсеКП(б).

МАЙ У ПАДПОЛЬЛІ
У царскія часы

Цяпер, калі ўсё насельніцтва ў нас сьвяткуе, у простым сэнсе слова, дзень першага мая, для ўсякага наглядаючага за гэтымі грандыёзнымі процэсіямі, якія затапляюць вуліцы нашых гарадоў і вёсак, ясна: у Расіі перамагла рабочая кляса.

А ў былы, праклятый час, калі царскія апрычнікі разганялі дэмонстрантаў, білі іх, разрывалі сьцягі, усякаму ясна было: рабочы рух расьце.

Я ўспамінаю сьвяткаваньне першага мая ў 1894—95 г. г. у Маскве; большай часткай яно праўлялася ў сходах вельмі невялікіх рабочых гурткоў і толькі ў некаторых мясцох выліваўся ў невялікія (некалькі дзесяткаў чалавек) сходы за горадам, у лесе. Але нават гэтыя першыя, зачатачныя формы сьвяткаваньня ўжо тады ішлі пад правільнымі лёзунгамі: гутарка ішла ня толькі аб вядомых «3-х васьмёрак» (8 гадзін працы, 8 гадзін адпачынку, 8 гадзін сну), г. зн. ня толькі аб паляпшэньні экономічнага становішча, але і палітычных патрабаваньнях рабочай класы (зьвяржэньня самаўладзтва) і яго комуністычных ідэалах (зьнішчэньне капіталізму).

З тых пор чым больш рос рабочы рух, тым больш увушыцельна разгортвалася сьвяткаваньне першага мая. Звычайна перад першым маем ішлі падрыхтоўкі з абодвых бакоў: мы загадзя друкавалі проклямацыі, раскідалі і расклейвалі як мага шырэй, падрыхтоўвалі самае сьвяткаваньне, вызначалі месца, прамоўцаў і г. д.; жандарнерыя рыхтавалася па свайму: узмацняла сьлежку, рабіла пагалоўныя обыскі і арышты.

Мне прыходзілася пісаць проклямацыі «да рабочых», «да студэнцтва», «да грамады»; другія таварышы іх друкавалі (звычайна на гэктографе), а жонка мая з іншымі таварышамі распаўсюджала ўначы па фабрыках і заводах. Тады сьвяткаваньне ўжо вылівалася ў «масаўкі», праўда, у некалькі дзесяткаў, а часам сотнь чалавек.

Шырокае распаўсюджваньне і куды болей увушыцельныя формы «масаўкі» атрымалі ў 1904—1905 гадох. У 1905 г. у Сормаве (пад Ніжнім) мы паладзілі грандыёзную масаўку амаль адкрыта, чуць не на вачох паліцыі.

Пасьля падаўленьня сьнежаньскага паўстаньня рабочаму руху, а значыць, і першамайскаму сьвяткаваньню, прышлося зноў пайсьці ў падпольле. І ў той час, калі меншавікі у 1906—1909 гадох стараліся адмаўляцца ад рэволюцыйных лёзунгаў, спрабавалі пахаваць (ліквідаваць) нелегальную рэволюцыйную партыю, бальшавікі рашуча паўсталі супроць гэтага «ліквідатарства».

Гісторык рэволюцыі, сабраўшы ўсе першамайскія проклямацыі, па іх можа адновіць гісторыю нашай рэволюцыі, барацьбу партый паміж сабою і шпаркі рэволюцыйны рост нашай бальшавіцкай партыі, які яна зрабіла пад кіраўніцтвам Уладзіміра Ільліча.

Н. Сямашка.

Ленін і комсамол

Мы ўспамінаем зараз яскравы сонечны дзень 1-га мая 1919 году. Ленін на трыбуне на Чырвоным Пляцу. Вакол мора галоў,—дзяцей, падросткаў, юнакоў, дзяўчат. Гэта прышлі школы, гэта прышлі атрады комсамольцаў на Чырвоны пляц у дзень 1-га мая. Яны абкружылі Пляц вакол трыбуны блішчаючай на сонцы хвалевымі пярынамі. Ленін перагнуўся цераз парылы,—увесь імкненьне, парыў, увесь—гарачае, пераконваючае слова. Ленін зварачаецца да моладзі і гаворыць аб тым, што якраз гэтая моладзь дабудуе і давядзе да канца справу, пачатую пакаленьнем, да якога належыць і Ленін. Мы ня ўбачым ужо росквіту комунізму,—вы яго ўбачыце, вы яго дабудуеце. Нам суджана было пайсьці нямысьліма суровым, цяжкім шляхам,—шляхам крывавай барацьбы. Мы павінны былі прабіваць дарогу. Многія з вас, з дзяцей, шчасьлівы тым, што вам ня прыдзецца ісьці гэтай цяжкай, жорсткай дарогай.

Гэта гучыць прарочаскі, удахновена, гэта запамінаецца на ўсё жыцьцё.

Вы ведаеце, якія агромністыя надзеі ўскладаў Ленін на рабочую моладзь. Там, дзе трэба было мастацтва і трайная адважнасьць, дзе патрэбна была ўпэўненасьць, што мы зможам эгінуць усе, але не прапусьцім ворага, дзе патрэбна была адважнасьць, адважнасьць і яшчэ раз адважнасьць,—Ленін высоўваў рабочую моладзь. Рабочая моладзь апраўдала гэтыя надзеі Леніна, гэтую яго ацэнку, і мы ўпэўнены ў тым, што рабочая моладзь, якая цяпер ідзе з нізоў у атрады юных піонэраў, у комсамол, ідзе на зьмену комуністычнай партыі і будзе рашучым пакаленьнем ленінцаў, якое будзе мець у сябе яго лепшыя рысы і ў жыцьцё правядзе яго запаветы.

Ем. Яраслаўскі.

Насьценгазэты,—бліжэй да вытворчасьці!

Як менскія профшкольцы ажывілі працу юнкораў.

— Мы прывыклі ад кампаніі да кампаніі выпушчаць насьценгазэту. Дзякуючы гэтаму насьценгазэта выглядае ў нас проста стракатым, казённым плякатам, а насьценгазэтчыкі, якія пішуць гэтую „газэціну“—людзьмі „адбываючым і павіннасьць“.

— Як высьвятляць у газэце пытаньні рацыяналізацыі вытворчасьці.

Возьмем верны прыцэл!

Насьценгазэта — у рацыяналізацыі вытворчасьці

Рацыяналізацыя месьціцца ня толькі ў Волхаўбудзе. Днепрабудзе, Сямірэччы. Гэта верставыя слупы, якія адзначаюць наш шлях. Але для таго, каб прайсьці вярсту і ўбачыць новы слуп трэба зрабіць шмат крокаў. Рацыяналізацыя патрэбна ня толькі ў большым, але ў малым. Днепрабуд, Сямірэчча будуць ажыццяўляцца толькі ў тым выпадку, калі мы зможам правесьці рацыяналізацыю на кожным нашым заводзе і прадпрыемстве. Вялікія задачы не павінны засланяць ад нас маленькіх. Ці можа насьценгазэта ўнесьці сваю лепту на пабудову Днепрабуду. Можа. Як? Штодзённым удзелам у працы пад рацыяналізацыі ўласнага прадпрыемства, як-бы яно ня было маленькім.

Насьценгазэта павінна ўзяць свае прадпрыемствы па шкляны каўпак, пад колектыўны кантроль рабочай грамадзкасьці. Яна павінна стаць „гаспадарчым вокам“ на прадпрыемстве. Кожную вытворчую недарэчнасьць трэба ўзяць пад абстрэл рабкораў і юнкораў.

Яшчэ шмат у нас ёсьць на прадпрыемстве бюрократызму, бяздушнай валаніты, коснасьці, няўважлівасьці і проста няўменьня. У барацьбе за рацыяналізацыю насьценгазэта павінна перамагаць усе перашкоды, зьвяртаючыся, калі гэта патрэбна, за дапамогай к комсамольскім, партыйным ячэйкам, працуючы заўсёды пад іх непасрэдным кіраўніцтвам.

Насьценгазэта ў савецкай установе таксама павінна прыняць актыўны ўдзел у барацьбе за рацыяналізацыю. Вось гэтыя пытаньні да гэтага часу высьвятляюцца ў насьценгазэце савецкіх ячэек надта мала. Паміж тым удзел у рацыяналізацыі — цэнтральная задача насьценгазэты.

Трэба найчасьцей ствараць агляды насьценгазэт, з прыцягненьнем рэдкалегій насьценгазэт, арганізоўваць выстаўкі апошніх, даваць прэміі тым, якія змаглі стаць актыўнымі барацьбітамі на фронце рацыяналізацыі.

Большасьць ня можа добра выказаць сваей думкі на паперы.

Напіша і махне рукой.

— Рэдкалегія няхай рэдагуе!

Адразу пачалі з праславутага дакладу «Як пісаць у газэту»...

Але падход іншы. Больш практычны, без вадзіцы...

Свае нататкі нязграбныя, замусоленыя...

Нататкі з газэт, артыкулы, фальетоны, клясычныя прыклады добрых нататак і надзвычайна ўдалых загалоўкаў са старых газэт.

Свае нататкі праўленыя... Вось занаткі трохі узварушыўшыя юнкораў, якія далі ім карысьць.

Некаторы час і было такое здарэньне, што існавалі два гурткі і юнкораўскі і літаратурны і ў працягу працы юнкораў,—частка хлапцоў пералівалася ў літаратурны...

Трэба адказаць, што праца літаратурная пераважыла юнкораўскую і выклікала больш зацікаўленасьці і выходзячы з «закалдаванага» колу юнкораўскіх тэм.

Першыя крокі...

Вершы... На якія толькі тэмы не пісалі маладыя юнкоры, заўтрашнія паэты.

Сырымі, неабдуманымі, праўда пахнучымі і смалістымі стружкамі, неабчэсаных дошак і пявучымі поскрыпамі станкоў і песьнямі жалі аб пакінутай вёсцы, аб горадзе...

З цікавасьцю абгаварвалі хлапцы вершы комсамольскага паэта М. Кузьняцова. Яго радкі

„Будзе час і мы навучымся пісаць вершы“

Сталі лёзунгам у працы гуртка.

Пачалася вучоба. Вялікую аўдыторыю сабраў даклад Някрашэвіча «Аб сучаснай беларускай літаратуры», цікавіліся «Маладняком». Разьбіралі вершы.

Гэтак чарговалі беларускія даклады з расійскімі. Запрашалі Дукора, каб ён апавядаў аб літаратурных групіроўках.

Наладзілі вечар твораў Якуба Коласа.

На большасьць заняткаў дакладчыкаў шукаем па ўсіх кутках Менску. Мэтад: Спачатку невялічкі даклад — 15 хвілін, потым чытка твораў, разбор.

Цяпер добра ведаем Чарота, Безыменскага, Жарава, Уткіна, Сьвятлова.

Ніводнага ня было вечару ў клюбе, у чырвонаармейцаў, біз выступленьняў нашых літгуртковцаў. **Ал. Каліта.**

Ад юнкора да пісьменьніка

Вопыт працы літаратурна-юнкораўскага гуртку Менскай аб'яднанай прафшколы мэталістых.

2 гады—час ня малы для літ-юнкораўскага гуртку, бо большасьць пашых юнкораўскіх гурткоў хутка ўзьнікае і хутка трэскаюцца, як мыльныя пузыры, праз 8-10 заняткаў.

Як мы ўзьніклі?

А ўзьніклі проста. Некалькі хлапцоў—асноўное ядро, чатыра зацікаўленых, паставілі мэту навучыцца пісаць. Добра!

Узварушылі ячэйку. Пагаварылі. Дасталі кіраўніка.

Пачалі працаваць.

Спачатку прыходзілася агітаваць і славесна і абвесткамі. Вывешвалі мэтровыя абвесткі, хадзілі па майстэрням ад варштату да варштату, угаварвалі.

Сходы зьбіралі 15-20 чалавек.

Гэта першыя радкі з невялічкага тому пашай гісторыі.

Прыходзілася весьці і барацьбу і за юнкораў.

Моцна сколочанага, значнага па колькасьці асяродка—ня было. Усе як гавораць «саматужаць».

Першамайская трагэдыя

Вось ужо 18 дзень, як працуюць над «Чырвоным Маладняком», успацеўшыя заморапыя насьценгазэтчыкі.

Ленька Белых нават штаны на каленках сьцёр, поўзаючы на чацьвярэньках па падлозе, размалёўваючы загалоўкі. Манька вось ужо 4-ты дзень як нарачага нічога ў рот ня брала.

Заўтра 1-ае Мая, сёньня ў клюбе зьбярэцца моладзь, будуць сьпяваць песьні сьмяяцца над гумарыстычнай пастаноўкай заўтра з раніцы пойдуць на маёўку... Будзе сонца, мора чырвоных сьцягаў, музыка. «Няўжо-ж мы ня скончым і сёньня? Няўжо-ж, як і заўсёды —ня пойдзем на сьвята?»

Нудныя, сумныя думкі варушацца ў абцяжалелых, спацелых галовах.

— Эх, жыцьцё наша насьценгазэтнае цяжкае—хлосьці ўздыхнуў на ўсю бібліотэку.

— Праўда, Алёшка, што наша за жыцьцё? Напсем цэлымі днямі, можна сказаць сьвету ня бачым, а вось павесім на сьценку, і што застанецца?

З адчыненага вакна несьліся вясёлыя галасы граючых у гарадкі. Бліскучыя, жоўтыя «кіі» імпэтна ляцелі міма вакон, —гучна стукаліся аб камяньні шчэ нільготнай маставой.

— Гоп, гоп два, тры.

— Гоп, гоп наша партыя ўзяла. Крычалі граючыя.

Добра жывецца фізкультурнікам. Уся іх праца—граць да бегаць на сонцы.

— А драмгуртковцам, ці дрэнна жывецца. Вось новыя рытмічныя скокі разучваюць.

— Не магу больш тут сядзець—раптам хліпнула Манька узмахнуўшы няпрошаную сьлязу. Вось кіну, кіну ўсё і пайшуся.

Хлапцы насьмешліва пераглянуліся «Што за ўпадніцкія настроі і хіхікнулі у кулак».

— Паняволі тут будзеш пэсымістым. —Маньку падтрымаў Алесь—штаны прадраў, у школе заняткі запусьціў, комсамольцы пальцамі паказваюць, адрываўся, гавораць, сходы не наведваеш... Пры апошнім слове Алесь так моцна махнуў пэндзлям, што заліў увесь «аддзел гумару».

Хлапцы з ярасьцю накінуліся на Алеся. Хто ўдарыў яго па калені, мазнуў па носу... Але гук адчыненых дзьвярэй хутка ўтварыў парадак. У дзьверы прасунуўся чырвоны, злы твар аворгу.

— Што, яшчэ не гатова? Потым ехідна ўхмыльнуўся аворг. Ох, будзе вам, хлапцы, калі перад 1-га Мая газэту ня выпусьціце.

— Добра табе распараджацца ды самому нічога не рабіць. Хтосьці адказаў з насьценгазэтчыкаў. Што?—Яшчэ больш пачарванела галава.—А кіраўніцтва—гэта ня праца?—А розныя гурткі, пастаноўкі, дэмонстрацыі арганізоўваць гэта ня праца, і захлопнуў дзьвярыма. Насьценгазэтчыкі зараз заскрыпелі пярыма...

* * *

І толькі ўвечары 1-га Мая скудлаціл насьценгазэтчыкі разьвесілі сваю газэціну. Была яна 3 мэтры ў даўжыню і стольк-ж у шырыню. Мела мэтровую перадавіцу аб значэньні 1-га Мая, 15-калённы падвал з гісторыі 1-га Мая, былі тут і допісы юнкораў, напісаныя яшчэ ў лютым месяцы. І ня дзіва,—матар'ял зьбіраўся месяцамі. А загаловак! Успалоханы худы хлопчык трымаў у руках чырвоную стужку,—і гэтая стужка выгіналася па ўсёй газэціне, пакрывала сабою нават усе допісы юнкораў.

— Схожа газэціна больш, хлапцы, на плякат, ласкава сказаў сакратар райкому партыі, які сьпяшаўся на дэмонстрацыю.

Але насьценгазэтчыкаў гэтае не закранула. Яны рады былі, што вышлі з брудпае бібліотэкі. Яны ўжо прывыклі на газэту глядзець вачмі малявальшчыкаў, але не чытачоў. Яны ўжо даўно страцілі сваю маладую юнкораўскую сьвежасьць і энтузіязм.

Дзесьці далёка ў канцы вуліцы грымеў духавы оркестр, шумелі ў канавах ручаі, вясеньнія ручаі і гусі.

Насьценгазэтчыкі пацягнуліся да дому.

Алеся.

ЗЬНІЗІМ ЦЭНЫ!

Сход 350 бацькоў комсамольцаў

(Нарада, скліканная рэдакцыяй газэты „Чырвоная Зьмена“ і акруговым жанаддзелам)

Хто ў царкву ходзіць, а хто на пасяджэньне...

Некалькі дзён таму назад дэлегаткі жанаддзелу і жонкі рабочых Менску атрымалі на хатнія адрасы па паштовай картцы, на якой было надрукавана паведамленьне аб агульна-гарадзкім сходзе жанчын па пытаньню аб зьніжэньні цэн.

* * *

І вось нядзеля, 24-га красавіка—вялікдзень, як яўрэйскі, гэтак і праваслаўны. Але не глядзячы на гэта к 3-й гадзіне дню вялікая заля клюбу Карла Маркса пачынае напаўняцца жанчынамі. Шмат жанчын прышлі на сход з сваімі «карапузікамі»—дзецьмі.

У дзьвярох залі затрымка... Там ідзе рэгістрацыя.

Адчыніўшы сход ад імя рэдакцыі і па даручэньню жанаддзелу **тав. Курцік** падкрэсьліў, што хатнія гаспадыні шмат чаго могуць апавядаць пра тое, як яны на кухні, у дамашнем быце адчуваюць зьніжэньне цэн.

— ... Мы сёньня павінны праверыць, што практычна трэба падправіць, абнавіць ці зьнішчыць у нашай спажывецкай коопэрацыі...

Абіраецца прэзыдыум сходу.

Потым намесьнік Наркому Унутран. і Замежнага Гандлю тав. **Брыскін** інформіраваў сход аб мерапрыемствах Савецкага ўраду ў галіне зьніжэньня цэн.

«Пытаньнем зьніжэньня цэн цікавяцца цяпер рабочыя, сяляне, іх жонкі, бо гэта закранае жыцьцё кожнай працаўніцы. Ад становішча цэн залежыць фактычны ўзровень зарплаты рабочага. Зьніжэньне цэн мае яшчэ значэньне політычнага характару. Ад яго залежыць моц саюзу рабочых і сялян».

У зразумелых і яскравых фарбах растлумачыў тав. **Брыскін** усю гэтую складаную экономічную «дыялектыку».

Комуністычная партыя, Савецкі ўрад вызначылі правесьці зьніжэньне цэн на 10 проц. да 1-га чэрвеня. Гэта накладае на нас усіх абавязак выканаць гэтае наказаньне.

Мы спатыкаем шэраг цяжкасьцей. Тут неабходны кантроль і дапамога ўсёй савецкай грамадзкасьці. Работніца, хатняя гаспадыня, якія спатыкаюцца непасрэдна з нашымі спажывецкімі коопэрацыйнымі крамамі, могуць шмат чым дапамагчы нам.

За тым тав. Гравіт, падрабязгова азнаёміў сход з мерапрыемствамі праўленьня МЦРК у галіне зьніжэньня цэн.

У часе дакладаў ляцелі пісулькі на стол прэзыдыуму... Іх ужо шмат... Што хвіліна падбягалі да стала маленькія хлапчукі і кідалі на стол бацькавы пісулькі, у якіх часам неразборчывым почаркам выкладалася пра тыя балючыя бакі нашых коопэрацыйных установ, якія сустракалі работніцы, жонкі рабочых.

Вось некаторыя характэрныя з іх...

Чаму сумесна з зьніжэньнем цэн ЦРК ня стала некаторых неабходных хатняй гаспадарцы продуктаў (як добр сіпака, салёи. масла і інш.)

«Як скарацiла праўленьне МЦРК св апарат, за лік праўленчэскіх супрацо нікаў, ці нізавых»...

«Чаму абутак у ЦРК зусім нікудыш ны?»...

За 5 кап.—у рай.

— «Чаму кашэрнае мяса каштуе д ражэй?» пытае адна пісулька.

А таму, адказвае тав. Брыскін, ш дзякуючы больш дарагім цэнам за к шэрнае мяса, мы маем магчымасьць д шавей прадаваць мяса не кашэрнае, як купляе большасьць насельніцтва. Той х купляе кашэрнае мяса, жадае мус папасьці ў рай. А у рай папасьці за кап. якія ён пераплоціць на кашэрн мяса гэта ня дорага.

Зьніжэньне цэн адбылося н якасьці.

Работніца **Кацева** апавядае:

...«Купіла крупу, а яна аказал горкай».

— Мяса «трэфное», прадаецца зу дрэннай якасьці, паведамляе сход т **Шэйн.**

Атрымоўваецца, што «трэфное» мя каштуе фактычна куды даражэй каш нага, бо яно вельмі кепскае...

Тав. Сізова абурана гаворыць жудасныя абеды у сталоўках МЦРК, часам хочацца пайсьці ў прыват сталоўку пераплаціць, але за то... до паабедаць...

З увагай выслухоўвае сход тав. **цеву,** якая кажа—«Найшла купіць ЦРК хлеб, хлеб сьвежы... Разрэзала... ўнутры хлеба... вялікі чарвяк.

Што адпіхае часам нашу хат гаспадыню ад коопэрацыі? — кажа т **Сяньковіч (МББ)**—Часта няма доб якасных продуктаў. Мы жадаем, каб

коопэрацыя дала нам усё, нават добрыя тавары, але патрэбныя ў хатняй гаспадыні. Нам патрэбна не касмэціка, а м ня кіслы хлеб, ня ўчарашні боршч у сталоўках—а сьвежыя абеды...

— Нам трэба пагнаць усіх тых казчыкаў, якія дрэнна адносяцца д ботніцы, сялянкі... Бурай вопляскаў рацыі прысутныя гэтыя словы **Сеньковіча.**

Аб адносінах да спажыўцоў з прыказчыкаў расказвае **тав. Зуб** Разьмяркоўвалася ў магазыну МЦРК мануфактура...

Чарга вялікая, ўжо набралася з гадзін раніцы. І што-ж... Прышлі казчыкі і пачалі раздаваць мануфа не чакаўшым з 7 гадзін раніцы, а знаёмым, па якомусьці сьпісу, які складан ў 2 гадзіны ночы...

Працяг - глядзі на 3-ую старо

Ухан і Нанкін.

Рэволюцыйны рух у Кітаі ішоў тымі самымі шляхамі, якімі рэволюцыя ішла ўва ўсіх краінах, у прыватнасьці ў нас, у СССР.

Некаторыя таварышы даведаўшыся аб здрадніцтве галоўнакамандуючага рэволюцыйным войскам Чан-Кай-Шы, а таксама аб расколе ўнутры Гаміндану, спалохаліся, упалі ў пэсымізм, што вось Кітайская рэволюцыя зараз будзе пераможана і зьнішчана, што зноў ў Кітаі запануе імпэрыялізм. А паміж іншым ніякай падставы для пэсымізму няма, нават наадварот падзеі гэтак разгортваюцца што кітайская рэволюцыя ад апошніх падзей можа толькі выйграць. Што здарылася?

Кітайскі рэволюцыйны рух перажыў тры этапы свайго разьвіцьця.

Першы этап.

З 1911 году да 1921 году, калі кіраўніком, правадыром у рэволюцыі была буржуазія.

Другі этап

З 1921 да 1926 году калі ў рэволюцыйны рух уцягваецца сярэдняя і дробная буржуазія.

У другім этапе ў рэволюцыйным руху пачынае таксама ўдзельнічаць рабочая кляса.

У Шанхаі, Кантоне, Ханькоў і іншых гарадох адбываюцца забастоўкі на якіх рабочыя высоўваюць шэраг экономічных і палітычных трэбаваньняў. У гэты час таксама засноўваюцца масавыя рабочыя організацыі:-прсфсаюзы і інш.

З восені 1926 году і далей пачынаецца перавал Кітайскай рэволюцыі ад 2 да 3 этапу. Гэты перавал характэрызуецца велізарным уздымам рэволюцыйнага руху сярод кітайскіх працоўных масаў. Сялянства са зброяй у руках выступае і патрабуе адмены арэнднай платы, непасільных падаткаў і г. д.

Гэты этап паказвае, што рабочая кляса не абмяжоўваецца пасыўнай рольлю ў рэволюцыйнай барацьбе. Рабочая кляса паўстае і бярэ ў свае рукі Шанхай, яшчэ раней яна забірае ангельскую концэсыю ў Ханькоў, агульнае кіраўніцтва рухам пераходзіць ад буржуазіі к пролетарыяту, рабочая кляса становіцца правадыром, або як гэта кажуць гегемонам рэволюцыі.

Гэтым і тлумачыцца тое, што правае буржуазнае крыло Гаміндану некальні разоў робіць пробы выключыць комуністаў з Гаміндану, якія ў ёй складаюць левае крыло партыі, наогул аслабіць і зьнішчыць уплыў левых на ход рэволюцыі.

Чай-Кай-Шы—кіраўнік правага крыла партыі, які шчыльна зьвязаны з кітайскай буржуазіяй, некальні разоў прабаваў зьнішчыць гэта левае крыло. У 1928 годзе яму далося зьняць з кіраўніцтва Гаміндана Ван-Цзы-Вэя—лідэра левых гаміндэнаўцаў, і ўзмацніць правае кіраўніцтва партыяй. Па меры ўваходу рэволюцыі ў больш прамысловыя цэнтры Кітаю, ня гледзячы на ўсякія перашкоды з боку правых, сіла і ўплыў левых узмацняюцца. Правыя хочуць цягнуць рэволюцыю назад і сталіцай ураду зрабіць горад Нанчань—сялянская правінцыя, дзе знаходзіцца штаб арміі з правымі генэраламі, а левыя хочуць сталіцай зрабіць Ханькоў (Ухан)—прамысловы цэнтр, дзе левае крыло заўжды знойдзе падтрыманьне ад рабочых мас Ухану.

Перамаглі левыя, а правыя адступілі разьбітыя па ўсяму фронту. Тады правыя рашылі, што ім няма чаго рабіць у Гаміндане, што яны самі дагаворацца з чужаземнай буржуазіяй і Чан-Кай-Шы ўздымае сьцяг паўстаньня супроць рабочых і сялян, якія складаюць левае крыло Гаміндану. Гэта значыць, што зараз барацьба паміж правымі і левымі прымае ярка вызначаны клясавы характар: на адным баку буржуазія, а на другім рэволюцыйныя рабочыя і сяляне.

Апошняя здрада контр-рэволюцыйных генэралаў

адчынае новую старонку ў гісторыі нацыянальна-рэволюцыйнай барацьбы ў Кітаі. Пролетарыят, які да гэтага часу змагаўся за нацыянальную рэволюцыю, зараз пераходзіць ў вышэйшы этап барацьбы за сваю пролетарскую, соцыяльную рэволюцыю. Унутры краіны пролетарыяту дапамагае рэволюцыйнае сялянства, па-за межамі Кітаю яму дапамагаюць працоўныя масы СССР, пролетарыят усяго сьвету, які ўсё больш пачынае організовываць рэволюцыю, практычную дапамогу рэволюцыйным масам Кітаю.

Па якому шляху зараз пойдзе рэволюцыя ў Кітаі?

Здраднік Чан-Кай-Шы ўсё больш будзе ўхіляцца ў бок контр-рэволюцыі, заключыць дагавор з рэакцыйнымі генэраламі Сун-Чуан-Фанам, Чжан Цзо-Лінам і іншым і разам з імі выступіць супроць рабочае клясы, рэволюцыйнага сялянства, левых гаміндэнаўцаў і галоўным чынам комуністаў.

Нацыянальна-рэволюцыйны ўрад усё больш будзе левець, пролетарскае кіраўніцтва, уплыў комуністаў у ім будзе ўзрастаць, працоўныя масы Кітаю ўсё больш і шчыльней будуць згуртовывацца вакол рэволюцыі, якая абавязкова са зброяй у руках выступіць супроць аб'яднанай контр-рэволюцыі.

Падзеі бліжэйшых дзён павінны унесьці яснасьць у пакуль што досыць заблытанае становішча.

А. Каплан.

Сялянская моладзь Кітаю.

Жыцьцё сялянскай моладзі Кітаю бязрадаснае і цяжкае.

З самага раньняга дзяцінства дзіцё павінна працаваць.

Кітайскія дзеці амаль ня маюць забаў. Выключэньнем складаюць толькі шчасьлівыя адзінкі багатых бацькоў, якія маюць магчымасьць вучыцца. Яны на чалажэньні беларучак, іх, па ўстаноўленых звычаях, вслабаняюць ад усіх прац і абавязкаў. Астатнім дзецям застаецца цяжкая праца ў полі нават узімку, бо ў Кітаі на многіх месцах ураджай адымаюць 3 разы ў год.

Сучасная моладзь—найбольш актыўны пласт вёскі. Адвак, гэтая актыўнасьць ідзе рознымі шляхамі. У адным месцы гэтая моладзь ідзе у бандыцкія атрады, у другім яна організуе патайныя паўрэлігійныя таварыствы „Чырвоныя пікі“.

Таксама, дзе кітайскі пролетарыят пачаў організоўваць сялянскія союзы, сялянская моладзь складае адзін з найбольш актыўных элемэнтаў, як, напрыклад, у правінцыі Гуандунь, дзе ў некаторых організацыях больш 30 процантаў складу падае на ўзросты маладзей 25 год.

Да працы сярод сялянскай моладзі кітайскі КСМ прыступіў толькі нядаўна, месяцаў 8-10 таму назад. Асноўная цяжкасьць была ў завязваньні першых сувязяў з сялянствам. Гэта было зроблена праз едучых на канікулы студэнтаў.

Былі спробы, пакуль яшчэ ня даўшых добрых вынікаў, зьвязацца з сялянствам праз вясковых настаўнікаў. Потым у некаторых мясцох праз аддзелы моладзі створыліся школы і хаты-чытальні, як, напрыклад, у павеце Сіан (правінцыя Хунань).

ККСМ таксама стараўся вырасьці за лік сялянскай моладзі. Зараз ён мае 6 процантаў сялян. Трэба агаварыцца, што гэта ня чыста сяляне, а вучні сяляне, якія знаходзяцца ў навучальных установах у сельскіх мясцовасьцях.

У некаторых мясцох правінцыі Гуандунь і Хунань праводзіўся міжнародны юнацкі дзень сярод сялянскай моладзі.

Шляхі ўцягненьня сялянскай моладзі ў агульна-сялянскую барацьбу—самыя разнастойныя. Пакажам на галоўнейшыя з іх: організацыя сялянскіх союзаў, організацыя сялянскай улады, організацыя ўзброеных сялянскіх дружын, удзел у народных арміях, барацьба супроць узброеных сіл паноў і г. д. Народная творчасьць падскажа далейшыя формы гэтай барацьбы і працы. Ад авангарду пролетарскай моладзі патрабуецца толькі безбаязнава кіраваць і весьці сялянскую моладзь па шляху сялянскай рэволюцыі—у барацьбе за зямлю, супроць кабалы растаўшчыка, пана і г. д.

Байцы ўспамінаюць мінулыя дні...

„Прэч царызм“.

(Гутарка з Загадчыкам Гістпарту ЦК КП(б)Б т. Агурскім)

— На профэсіі я кравец. У пачатку 1902 году я прыехаў з свайго мястэчка ў Горадню. 1902 год зьяўляецца для мяне годам першага баявога хрышчэньня.

Мне было тады толькі 17 год. Я тады яшчэ ня ведаў, што за сьвята 1-ае Мая.

Калі падыходзіла 1-е мая, рабочыя майстэрні, дзе я працаваў, рыхтаваліся да сьвята. Адзін з іх, памятую па прозьвішчы **Чалька**, прышоў да мяне ўвечары і нейкі скрутак схаваў пад маю падушку, кажучы, каб я аб гэтым скрутку нікому нічога не гаварыў. Аказваецца, што гэта былі першамайскія пракламацыі. З гэтых праклямацый я ўпяршыню даведаўся аб тым, што за сьвята 1-е мая.

Рабочыя-краўцы нашай майстэрні ўмовіліся не працаваць у дзень 1-га мая. І не працавалі. Яшчэ напярэдадні 1-га мая па Горадні гайсалі патрулі казакаў. Казакі-ж і не дапусьцілі наладзіць першамайскую дэмонстрацыю ў горадзе. Рабочыя пашлі ў лес. У лесе было некалькі сот чалавек. У прамоўцы, які выступаў з вялікай прамовай аб 1-м Маі, твар быў завязаны хусткай—на ўсякі выпадак, каб правакатар альбо шпік не данёс паліцыі аб яго асобе... Памятую, як гаварыў прамоўца:

— Калі рабочы змагаецца адзін—дык ён падобен на той пруцік з веніку, які лёгка зламаць. Калі-ж рабочыя згуртуюцца у адну сям'ю—іх, бы венік зламаць нельга.

... Увечары пашлі ў горад. На наступны дзень сталі на працу. Памятую я гладзіў порткі. Падыходзіць да мяне гаспадар майстэрні і кажа:

— Ну, як па сьпіве атрымалі?

Я не сьцярпеў. Прамова ў лесе на мяне да таго падзейнічала, што я схапіў ножніцы і сказаў гаспадару:

— Калі не спыніце зьдзекавацца, дык я вам ножніцамі па галаве.

Гэтыя словы дорага каштавалі мне. Гаспадар заявіў, што я буду звольнены. Але ў сваю чаргу, мае таварышы, рабочыя сказалі:

— Калі будзе звольнен ён, дык мы абвяшчаем забастоўку. Вось чаму мне так глыбока ўрэзаліся ў памяць словы прамоўцы ў лесе 1-га мая 1902 году.

* * *

У 1905 годзе я жыў у родным мястэчку **Сейна**, Сувальскай губерні.

У нас ужо існавала нелегальная партыйная організацыя. Я быў старшынёй гэтай нелегальнай організацыі. Надыходзіць 1-е Мая.

— Як рыхтавацца? паўстала гэткае пытаньне сярод нас — рэволюцыянэраў. Памятую мы сабраліся ў старэнькай хатцы ля могільніку. Чыталі падпольную літаратуру, якая была прывезена мною з Сувалак. У гэтай чытцы памятую, настаўніца **Мараслаўская** вучыла мяне як гаварыць на першамайскай дэмонстрацыі. Але я палічыў, што лепш за ўсё гаварыць з пісанага, і таму цэлую ноч прасядзеў пішучы сваю прамову. Але як выявілася пазьней, не гаварыў я па пісанаму, я гаварыў доўга, паўтараўся, зьбіваўся, але гаварыў доўга, перад сходам у лесе. Тады лёзунгамі 1-га Мая было:

«Організацыя самаабароны». Кажучы прамову ў мяне ўвесь час сьвідравала ў галаве думка закончыць прамову гэтым лёзунгам і яшчэ адным лёзунгам, які паўтараўся кожным прамоўцам-рэволюцыянэрам—гэта:

«Прэч царызм!».

Мястэчка ў дзень 1-га мая не працавала. Увечары намі была наладжана дэмонстрацыя па мястэчку з чырвонымі сьцягамі. У дэмонстрацыі прымала ўдзел чалавек 150. Мяшчанства баялася высьці на мястэчка. Яно сядзела ў сваіх хатах. Дэмонстравалі толькі рабочыя.

А на другі дзень раптам прышла на маю кватэру паліцыя. Арыштавала. Дапытвала. Саматужнікі таксама прымалі ўдзел у дэмонстрацыі, таму мой гаспадар, калі ў яго паліцыя спытала, дзе быў я, ён адказаў:

— Працаваў у майстэрні. Гаспадарам верылі, таму мяне вызвалілі. У мястэчку распачаліся арышты, вобыскі, знаходзіцца ў мястэчку—г. зн. быць арыштаваным. Дзякуючы блізкасьці мяжы з Нямеччынай, у адзін з летніх дзён я перашоў мяжу і апынуўся ў ліку палітэмігрантаў.

Сход бацькоў комсамольцаў.

Аб зьніжэньні цэн у коопэрацыі.

(Працяг. Пачатак глядзіце на другой старонцы)

Скараціце чаргі!

У сьвязку з зьніжэньнем цэн, у коопэрацыйных крамах назіраюцца вялікія чаргі.

Вось па Ленінскай вул. у магазыне ЦРК чарга нават бывае такая, што перашкаджае праезьдзе аўтобусу.

«Неабходна адчыніць па Ленінскай вул. яшчэ адзін магазын»—прапануе **тав. Бізман**.

«Вялікія чаргі назіраюцца таксама вакол мясных лавак, трэба пашырыць сетку мясных лавак»—кажа тав. **Бас** з краўцоў.

Часам супрацоўнікі МЦРК злоўжываюць тым, што працуюць у ЦРК «так скарбнік ЦРК прыслаў сваю работніцу і ёй выдалі мяса без усякай чаргі, я лічу гэта неправільным»...

Трэба ўдзешавіць абеды!

Т. **Райцэс** (Саюзу Мэталістаў). Я лічу, што праўленьне МЦРК павінна паклапаціцца аб тым, каб зьняць з жанчын лішні абавязак—клопатаў з абедамі.

За тыя паўтары рублі, якія мне прыходзіцца заплаціць ў сталоўцы за абед для сваёй сямейкі, я магу ў хаце пражыць паўтары дні. Ведаючы цэны на прадукты, якія закупляе ЦРК, я лічу, што абеды можна падзешавіць.

Зьніжэньне цэн значна адчуваецца.

Але зьніжэньне цэн ужо значна адчуваецца у нашым бюджэце,—кажуць **т. т. Давідовіч, Опэнгэйм і Кузьміна**. Гэта таксама адзначалі амаль што ўсе выступаючыя.

— Я кожны месяц іду ў магазын закупаць прадукты, і вось у гэты месяц закупіла ўсё, што заўсёды, і яшчэ 3 рублі ў мяне засталіся—(з слоў тав. Кузьміной).

* * *

У сваім заключным слове тав. Гравіт не адмовіўся ад некаторых фактаў якія адзначалі выступаючыя жанчыны «Факт з горкай крупой быў у 21 краме. **Загадчык магазыну атрымаў «наганяй»**. Хлеб у нас пячэцца у вельмі дрэнных умовах, але ЦРК хутка закончыць пабудову хлебнага заводу, тады ўсе гэтыя недарэчнасьці (як з чарвяком) будуць зьнішчаны»...

Тав. Гравіт заклікаў усіх жанчын паведамляць праўленьне ЦРК аб усіх недарэчнасьцях, якія існуюць ў коопэрацыйнай працы. «Гэтым Вы дапаможаце нам у зьнішчэньні усіх нашых недахопаў».

* * *

Сход скончаны. Прыняты практычныя прапановы... На сцэне клюбу—духавы аркестр комсамольскага клюбу КІМ...

Пачаўся концэрт...

Прысутныя вельмі засталіся здаволены сходам, які даў ім магчымасьць выказаць свае думкі аб праводзімай кампаніі па зьніжэньню цэн.

Р. Г—н.

Што патрабуюць ад МЦРК.

Агульны сход делегатак сумесна з жонамі рабочых, у колькасьці 306 чалавек, склікаіы АКЖанаддзелам і рэдакцыяй газэты «Чырвоная Зьмена», заслухаўшы і дасканала абгаварыўшы даклады аб зьніжэньні цэн, горача вітае пачын Комуністычнай партыі і Савецкай улады у справе зьніжэньня цэн і тым самым фактычнага павялічэньня заробчай платы.

Лічачы, што без удзелу усіх працоўных, у тым ліку працоўных жанчын, немагчыма практычная праца па зьніжэньню цэн,—сход заклікае усіх работніц, усіх жон рабочых да ўдзелу ў крамных камісіях, да штодзённага дагляданьня за працай коопэрацыйных крам.

Практычна сход на падставе спрэчак лічыць мэтазгодным ажыцьцяўленьне наступнага:

-- Большай увагі МЦРК да закупкі добраякасных тавараў дробнага ўжытку (як сінька і г. д.).

Зацьверджаная рэзалюцыя ў малюнках: 1) Адчыніць мясныя крамы. 2) Орган'заваць коопэрацыйныя гурткі для жанчын. 3) Зьнішчыць чаргі. 4) Каб у крамах былі тавары дробнага ўжытку (як сінька і г. д.). 5) Шырэй практыкаваць справаздачнасьць МЦРК прад пакупцелямі. 6) Вывешваць паказаньні аб цэнах на ўсе прадукты і г. д.

— Пашырэньне сеткі мясных крам і зьнішчэньне чаргі.

— Лепшы падбор штатаў абслугоўваючага пэрсаналу магазынаў, інструктаваньне іх аб уважлівых, чуткіх адносінах да пакупацеля.

— Абавязковага вывешваньня на відным месцы паказаньня аб цэнах на ўсе без выключэньня прадукты.

— Неабходна шырэй практыкаваць справаздачнасьць МЦРК прад пакупцелямі.

— Трэба хутка і без валакіты даваць ход усякім заявам аб паасобных недаліках.

— Кожны член коопэратыву, у інтарэсах нормальнай працы коопэрацыі, павінен не дапускаць перадачы коопэратыўных кніжак і заяўляць у ЦРК і газэту аб усіх заўважаных падобных выпадках.

— Для разьвіцьця коопэрацыйнай асьветы неабходна організаваць пры клюбах і чырвоных кутках коопэратыўныя гурткі для жон рабочых.

Делегаткі жанаддзелу і жанчыны—упаўнаважаныя МЦРК—павінны больш уцягвацца ў практычную коопэрацыйную працу і больш высьвятляць прад жонамі рабочых пытаньні працы МЦРК, зьніжэньне цэн і г. д.

Першае Мая ў далёкім Сібіру.

Сябра вярхоўнага суду БССР тав. Баранаў, ня гледзячы на свой параўнаўча ня стары ўзрост, здаецца з віду старэй сваіх 46 гадоў. Тонкія маршчыны прарэзваюць апалены і абветраны твар, які сьведчыць, што гаспадар яго прашоў агонь і воду.

Сапраўды. Тав. Баранаў стары рэволюцыянэр-падпольшчык, член Комуністычнай партыі з 1913 году. Шмат гадоў правёў ён на катарзе ў самых гіблых мясцох Сібіры, куды яго закінула царскае самаўладзтва за рэволюцыйную чыннасьць.

Тав. Баранаў ахвотна згадзіўся падзяліцца з супрацоўнікам «Чырвонай Зьмены» сваімі ўспамінамі аб сьвяткаваньні 1-га Мая ў дарэволюцыйныя часы.

* * *

1-е мая 1914 году застала нас з шэрагам іншых таварышоў-рэволюцыянэраў, сасланыя ў Якуцку (горад у далёкай Сібіры)—цэнтр Якуціі. Ня гледзячы на тое, што мы знаходзіліся пад заўчасным наглядам паліцыі, мы ўсё-ж такі рашылі, як-бы там ня было, адзначыць гэты дзень.

З апаскай і тайком ад паліцыі, сабраліся мы ў ліку каля 100 чалавек на Маргацкай гары, недалёка ад Якуцку. Раставілі вахту, якая пры малейшым падазрэньні павінна была нас паведаміць, і адчынілі мітынг.

Адным з таварышоў быў зроблен даклад аб значэньні 1-га Мая, як дню міжнароднай пролетарскай солідарнасьці і падліку рэволюцыйных сіл. Дакладчык заклікаў усіх прысутных не губляць веру ў перамогу працоўных і да далейшай барацьбы з самаўладзтвам.

Толькі дрэвы цёмнай тайгі (сібірскі лес) былі сьведкамі гэтага сходу і слухалі нашы выступленьні. Ніхто з таварышоў, якія выказаліся пасьля дакладу, не выяўлаў настрою панікі і роспачы. Усе былі натхнёны на далейшую барацьбу з праклятым царскім ладам.

Пасьля скончэньня мітынгу, накіраваліся мы на мясцовыя магілкі, каб ушанаваць памяці таварышоў, сасланых за рэволюцыйную дзейнасьць і загінуўшых на катарзе.

У 1915 годзе сьвяткалі мы 1-га Мая куды ў шырэйшых размерах. На тым-жа месцы, што ў мінулым годзе, сабралося ўжо ня сто чалавек, а каля 400 політкатаржан.

Пасьля дакладу на тэму—«Міжнароднае становішча і бягучы момант да дню 1-га мая» адбываліся спрэчкі.

Сярод выступаўшых былі як бальшавікі, гэтак і меншавікі. Трэба адзначыць, што як тыя, гэтак і іншыя не сходзіліся у думках па ацэнцы тагочаснага політычнага становішча, дзейнічаючых сіл расійскай рэволюцыі і ня прышлі да аднолькавых вынікаў.

Канец мітынгу быў перарваны ўмяшацельствам паліцыі, якая зрабіла спробу нам перашкодзіць і разагнаць мітынг. Ня гледзячы на гэта, мы разышліся організавана, са сьпевамі рэволюцыйных песен («Марсэльеза», «Варшавянка» і г. д.)

* * *

Надышла Лютаўская рэволюцыя, паведамленьне аб якой атрымалася ў Якуту перад самым 1-м мая. Колькі радасьці было сярод нас катаржан пасьля гэтай весткі!

Першоўшы да легальнага існаваньня сустрэлі мы 1-е мая 1917 году не падпольна і таемна як раней, а свабодна і афіцыяльна. Дастаткова сказаць, што замест таго, каб ісьці групамі у Сібірскую тайгу праводзіць там нелегальны сход, мы ўрачыста дэмонстравалі па цэнтральных вуліцах гораду, у суправаджэньні шматлюднага натоўпу.

У цэнтры гораду быў наладжан мітынг, на якім выступалі з запалючымі прамовамі сучасныя правадыры УсеКП і Савецкай улады, якія знаходзіліся тутака на ссылцы. Выступалі таварышы **Ярасляўскі, Арджанікідзэ, Рыгор Іванавіч Пятроўскі**, сучасны старшыня Украінскага ЦВК і іншыя.

Гэтая першамайская ўрачыстасьць захапіла сабой ня толькі політкатаржан, але і ўсю многатысячную масу, якая прысутнічала на мітынгу. Масы з увагай слухалі прамовы правадыроў у першы раз легальнага сьвяткаваньня 1-га Мая —дню вызваленьня працы ў нашай краіне.

Перамогі слаўны сьцяг узьнімаецца ў краіне!

У грохаце машыны, у песьні трактара прамяніцца змаганьне за Сусьветны Май.

Спэцыялісты—таварыш рабочай моладзі.

Моладзь, якая яшчэ не прайшла па сапраўднаму вытворчай школы, у асаблівасьці моладзь сьвежая, што толькі ўлілася ў вытворчасьць, часта паддаецца супроць спэцаўскім настроям. Прыдзіркі ў спэцаедаў нескладаныя: „Бачыш, пэнсію якую спэцу пруць“ „не, ты не камандуй, а вось пастой 8 гадзін за варштаком“. „на нашым карку сядзіш“ і інш.

Комсамол павінен даць бой спэцаедзтву па ўсім фронце. Трэба дабіцца, каб кожны малады рабочы зразумеў карысьць, якую прыносіць нашаму будаўніцтву спэцыялісты. Мала таго: моладзь павінна скарыстоўваць спэцыялістых для свайго навучаньня.

Рацыяналізацыя вытворчасьці - зараз у нас галоўная праца. Праз рацыяналізацыю і мэханізацыю вытворчасьці мы моцна пасунем наперад будаўніцтва нашай прамысловасьці, мы атрымаем магчымасьць сапраўды зьнізіць цэны і цесна прыблізіць горад да вёскі; рацыяналізацыя вытворчасьці — верны шлях да соцыялізму.

Ці можна гэтую рацыяналізацыю правесьці без дапамогі спэцыялістых?

Бяз іх узмацнёнай дапамогі? Зразумела не.

І таму комсамольцы павінны ў цэху, у школе. сярод моладзі і дарослых рабочых растлумачваць неабходнасьць цеснай, згуртаванай працы са спэцыялістымі.

Рацыяналізацыя патрабуе ад рабочай моладзі актыўнага ўдзелу ў вытворчасьці. А сапраўды актыўны, карысны ўдзел у жыцьці вытворчасьці моладзь зможа прыняць тады, калі прыцягне да справы ўласнай кваліфікацыі спэцыялістых.

Кожны спецыялісты можа аказаць вялікія ўслугі рабочай моладзі, удзельнічаючы на яе вытворчых сходах, у працы тэхнічных гурткоў і г. д. Спэцыялістых можна прыцягнуць да консультацыі і дапамогі маладым вынаходцам. Часта вынаходца ня можа закончыць свайго вынаходжаньня ці робіць памылку дзякуючы сваёй тэхнічнай няпісьменнасьці

Прыцягваючы спэцыялістых да падняцьця кваліфікацыі рабочай моладзі, комсамольскія ячэйкі гэтым самым уцягваюць яго ў вытворчую працу на прадпрыемствы. Гэта таксама вельмі важна для справы нашай рацыяналізацыі. Комсамольцы ў вытворчасьці могуць быць тым зьвяном, якое цясьней зьвяжа спэцыяліста з вытворчасьцю і рабочага са спэцыялістым.

Антон ЛЕПАУ.

Спажывем дабро.

(Рудзенскі с-с. Сьмілавіцкі раён, Меншчына)

На Рудзенскаму сельсавету ёсьць шмат гаспадароў, якія **прадаюць малако прыватным гандлярам-перакупшчыкам.** Бачачы гэта, Рудзенская комсамольская ячэйка пачала гутарыць з сялянамі аб організацыі малочнай арцелі.

На гэту справу сялянства адгукнулася вельмі прыхільна і зараз-жа прыступілі да організацыі апошняй.

Надоечы адбыўся сход сялян паселку **Рудзенск** у прысутнасьці прадстаўніка Белсельсаюзу, **дзе і была ўтворана малочная арцель**. Запісалася ўжо 35 гаспадароў.

Выбрана праўленьне, у хуткім часе распачнецца праца.

Я. Баравы.

Чыя гаспадарка лепшая?

Конкурс на лепшую комсамольскую гаспадарку

Побач з тым, як некаторыя комсамольскія гаспадаркі зьяўляюцца добрым прыкладам для акаляючага сялянства, ёсьць выпадкі і гаспадараньня падзедаўскі. Падлічыць дасягненьні, выявіць цяжкасьці, распаўсюдзіць карысны вопыт, большае загастрэньне навакол гаспадарчых пытаньняў грамадзкай думкі організацыі вось мэты, якія ставяць сабе Акруговы Камітэт Комсамолу і мясцовыя організацыі, **праводзячы конкурс на лепшую комсамольскую гаспадарку і лепшага комсамольца-самастойнага гаспадара.**

Конкурс будзе праводзіцца на старонках Віцебскай Сялянскай газэты ў працягу **чэрвеня, ліпеня і жніўня месяцаў.** Лепшым гаспадаркам, а таксама юнсселькорам, што іх апісалі, будуць выдадзены прэміі.

Конкурсу надаецца вялікае значэньне. Нашы раенныя комсамольскія камітэты павінны прыняць усе меры к таму, каб у конкурсе прынялі ўдзел усе комсамольскія гаспадаркі. На сходах ячэек, сходах беспартыйнай моладзі трэба ставіць пытаньні аб конкурсе, растлумачваючы яго мэты і парадак праводзеньня. **Па тых данных, як выступіць кожны раён на конкурсе, можна будзе судзіць аб яго ўдзеле ў гаспадарчым будаўніцтве.**

Міхась Зэліксон.

Паляпшаем завод

(Прапойск, Магілеўская акруга)

На праменна драбільным заводзе прагулы сярод рабочай моладзі за апошніх 6 месяцаў **скараціліся ўтрое.**

На вытворчых нарадах за 7 месяцаў моладзь 2-х цэхаў унесла на абгаварэньне 16 практычных прапаноў, накіраваных у бок паляпшэньня вытворчасьці.

Молат

Кораньплоды выратавалі

(Вёска Худаўцы, Крупскага раёну, Барысаўскай акругі).

Кожны год, з-за недахопу корму, вясковай гаспадаркі прыходзіцца перажываць цяжкія гадзіны ў весеньнія часы.

Б'ешся, як рыба аб лёд, апошнія капейкі пераводзіш на корм, увесь час прыходзіцца сечку рэзаць, а як прыдаецца, дык араць няма чым—адна сьпіна тарчыць у каня, ды каровы чуць ногі цягаюць.

Чытаючы агрономічную літаратуру часта знаходзіш парады, **як ратавацца ад весеньняй бяскорміцы.**

Каб болей не гараваць у весну, леташнім годам я для пробы пасеяў на гародзе, на кавалку ў 250 кв. сажняў кораньплоды. Накапаў з такога кавалку больш як **50** пуд. буракоў. Апрача буракоў была морква. Моркву скарысталі для корму ўвосень, а буракі і спаслі нас ад бяскорміцы гэтай вясны. Кормячыся буракамі, **каровы пачалі даваць малака замест ранейшых 8-мі фунтаў цэлага паўпуда.** Для грубых кароў зрабіў дацкую кармушку, што таксама спрыяла эконо-ii харчы.

С. Патапенка.

Зьнішчым беднасьць!

(Чэмярынскі сельсавет, Брагінскі раён, Рэчыцкая акруга)

На пасаду старшыні высунула бедната. Працую ў сельсавеце ў першы раз.

Галоўная праца сельсавету ў весеньні час—**весеньняя пасяўная кампанія.** Своечасовая падрыхтоўка да гэтай кампаніі дала магчымасьць **забясьпечыць беднату патрэбным пасеўным матар'ялам.**

Наш раён—бязьлесісты. **Ёсьць вялікія балоты.** Рыхтуемся да іх распрацоўкі. **Сяляне ня вераць у магчымасьць апалу торпам і не згаджаюцца на організацыю мэліорацыйных таварыстваў.** Тут прыдзецца папрацаваць і на практыцы пераканаць у іх памылковых поглядах.

Вясной г. г. своечасова нанялі пастухоў. Гэтым самым далі магчымасьць **дзецям да канца хадзіць у школу.** Бывала, як сьнег спадзе, дык школа і зачыняецца. Цяпер зусім іншае.

Пажарная кружына была без абозу. Сельсавет правёў кампанію за **дабравольныя ахвяраваньні на дружыну.** За сабраныя грошы набылі абоз. Цяпер будзе чым бараніцца ад «чырвонага пэўня».

Вялікая бяда ў тым што ў сельсавеце няма быкоў-вытворцаў. **Амаль што адна трэць кароў заялавела.** Сельсаветам **прыняты** захады да організацыі бычачага таварыства. Некалькі сялян колектыўна ўжо купілі быка.

Сельсавет ня мае фальчарскага пункту. **Калі быў я на ўсебеларускім зьезьдзе саветаў,** мне абяцалі адчыніць у сельсавеце больніцу. **Сяляне такія весткі спаткалі вельмі радасна і чакаюць таго дню, калі будзе свая больніца.**

Старшыня сельсавету
Майсей Галка.

Комсамольскі пажарны атрад

(Горкі, Аршанская акруга)

У сакавіку месяцы РК ЛКСМБ дагаварыўся з пажаркомам аб утварэньні комсамольскага пажарнага атраду.

У атрад залічана і 25 проц. беспартыйнай моладзі.

Увесь комсклад атраду—комсамольцы. Усяго ў атрадзе 45 чалавек (жадаючых было куды больш).

Зацікаўленнасьць да працы ў дружыньнікаў—вялікая.

Х. Лі о.

У БАРАЦЬБЕ ЗА КУЛЬТУРНУЮ ВЁСКУ

Не на словах, а на справе паляпшаем гаспадарку

Чым мы можам пахваліцца ў дзень Першага Мая

Драмаць некалі.

Ва ўчарашнім нумары газэты **«Чырвоная Зьмена»** на 4 старонцы зьмешчан найцікаўшы адчынены ліст комсамольца з Віцебскай акругі тав. **Гайсёнка.**

У гэтым лісьце мы бачым шмат конкрэтных вынікаў, якія даліся толькі пасьля доўгай і напружанай працы, пасьля зьнішчэньня многіх перашкод. Гэты ліст лішні раз пацьвярджае правільнасьць таго курсу, які бярэцца вясковымі комсамольскімі організацыямі ў сваёй штодзённай працы—гэта палепшаньне сельскай гаспадаркі.

На жаль, у значнай частцы вясковых комсамольцаў, нават у комсамольцаў-самастойных гаспадароў, ёсьць настроі, што **«ніколі ня варта сьпяшацца».** Яны адцягваюць з увядзеньнем новага, культурнага, вопыту дасьледаваных навукаю ў свае гаспадаркі.

Напрыклад, комсамолец **Альшанік з вёскі Ясень** (Пухавіцкі раён, Бабруйская акруга), які мае 4 дзесяціны пашні, толькі-ж сенакосу, 4 коні, 7 кароў і г. д., нічога культурнага ў гаспадарку ня ўводзіць. Усё нечага чакае.

З такімі настроямі комсамол змагаўся, змагаецца і будзе змагацца. Супроць такіх комсамольцаў і выступае малады гаспадар Гайсёнак у сваім адчыненым лісьце.

Але ня гледзячы на некаторыя недахопы, комсамольскія ячэйкі з кожным днём усё больш і больш уцягваюцца ў працу па палепшаньню сельскай гаспадаркі па соцыяльнаму шляху і маюць у гэтым вялікія дасягненьні.

Для падмацаваньня сказанага прывядзем шэраг фактаў, якія гавораць самі за сябе.

Загончыкі—у кучу!

Сялянскае поле ў дарэволюцыйныя часы было характэрна сваёй цераспалосіцай, загончыкамі у 2-3 аршыны ўшырыні, трохпалёўкай.

Такая сыстэма землякарыстаньня адымала ад гаспадара вялікую плошчу ворнай зямлі пад межы, рабіла ўраджаі мізэрнымі.

Савецкая ўлада вораг трохпалёўкі, вораг малых ураджаяў. Комсамол у барацьбе па зьнішчэньню гэтых ворагаў прымае актыўны ўдзел.

У **Лядзянскім** раёне (Аршаншчына) у **22 комсамольскіх гаспадарках,** па ініцыятыве комсамольскіх ячэек, уведзена шматпольле. Ячэйка БСМ вёскі **Красьнікі,** Аршанскага раёну, тае-ж самае акругі, угаварыла сваю вёску правесьці земляўпарадкаваньне. Сяляне згадзіліся і праца ўжо закончана.

У вёсцы **Капланцы** (Барысаўская акруга) сяляне пад уплывам сельска-гаспадарчага гуртка перашлі на шматпольле.

Жыліхоўская ячэйка ЛКСМБ, Чырвона-Слабодзкага раёну (Слуцкая акруга) сваёй упартай працай перавяла вёскі сельсавету на шматпольле.

У 18 комсамольскіх гаспадарках па **Бялынкавіцкім** раёне (Магілеўская акруга) уведзена 4-х польле.

Бяскорміцы—крыж.

У нашых гаспадарках мала сена, мала корму для жывёлы. **«Як прыдзе вясна,—піша юнвяскор Патапенка,—хоць бяры ды раджай той корм: конь чуць ногі цягае з голаду, ды каровы ўставаць ня хочуць».**

Выхад з такога становішча—**травасеяньне.**

У вёсцы **Белічанах** (Барысаўская акруга) па ініцыятыве комсамольцаў амаль што ўсе сяляне селлі у мінулым годзе сэрадэлю і канюшыну, чаго раней ніколі ня было.

На адным раёне Магілеўскай акругі за адзін год павялічыўся пасеў канюшыны ў 20 гаспадарках, вікі ў 40 гаспадарках, сэрадэлі ў 2-х, лубіну ў 8-мі гаспадарках.

Комсамолец **Падвойскай** ячэйкі тав. **Гарошка** (Бабруйская акруга) у мінулым годзе засеяў 1/8 дзесяціны сэрадэлай, 1/4 дзесяціны канюшынай, поўдзесяціны вікі з аўсом. Ураджай атрымаўся добры. Гэтай вясною яго гаспадарка не адчувала бяскорміцы.

За прыбытковы агарод і сад

Комсамолец **Бачэйкаўскай** ячэйкі (Віцебская акруга) тав. **Гайсёнак,** каб завесьці добры сад, трымае цесную сувязь з садаводамі.

Комсамольцы вёскі **Юрцава** (Аршанская акруга) добра даглядаюць за агародамі, абганяюць капусту. Комсамолец гэтай вёскі тав. **Дударэнка** заклаў пітомнік яблынь.

Каменецкі сельска-гаспадарчы гурток (Барысаўская акруга) організаваў паказальны агарод, дзе, росьцячы капусту і буракі, навучаў сялян умеламу і правільнаму дагляду за гэтымі расьлінамі. Комсамолец гэтай-жа акругі тав. **Барчук** заклаў паказальны сад і пасадзіў на ім 25 пладовых дрэўцаў.

У вёсцы **Карытнае** (Асіпавіцкі раён, Бабруйская акруга) пад кіраўніцтвам комсамолкі, піонэрскі атрад засеяў агарод капустаю. Увосень ураджай прадалі. За выручаныя грошы **выпісалі сабе газэт і часопісаў на цэлы год.**

Ёсьць шмат іншых фактаў, якія сьведчаць аб паляпшэньні комсамольцамі сваіх агародаў.

Жывёла паляпшаецца

Большая частка комсамольцаў вёскі **Бель** (Аршанская акруга) мінулаю зімою **ўцяплілі хлявы, парабілі дацкія кармушкі.** Сакратар **Падбярэзкай** комсамольскай ячэйкі (Бохацаўскі раён) ужо другі год, як корміць жывёлу па нормам.

Капланецкім сельска-гаспадарчым таварыствам (Барысаўская акр.) па ініцыятыве с-г гуртка, **большасьць сяброў якога комсамольцы,** утвaран сьвінны злучны пункт. Куплен Еркшырскай пароды бораў.

У **Коханавіцкай** ячэйцы (Полацкая акруга) 2 комсамольцы-гаспадары завялі буйную жывёлу палепшанай пароды. Комсамолец **Сухарукаўскай** ячэйкі вырасьціў карову **«Цірольскай»** пароды і каня пароды **«Ардынь».** Комсамолец **Асьвейскай** ячэйкі завёў лепшай пароды сьвіней, за якімі добра даглядае.

Бяз коопэратыву—як бяз рук

У гэтай галіне за апошнія гады значна павялічылася ў комсамольцаў зацікаўленасьць да коопэрыраваньня сваіх бацькоў, бедняты, да адчыненьня новых коопэратываў.

На ініцыятыве **Глухавіцкай** ячэйкі ЛКСМБ (Рэчыцкая акруга) адчынена аддзяленьне спажывецкай коопэрацыі; па ініцыятыве ячэйкі **Тэкліна**—організавана самастойнае спажывецкае таварыства.

У некаторых раёнах Аршанскай акругі комсамольцы коопэрыраваны на 85—95 проц.

Ясеньская ячэйка ЛКСМ дагаварылася з праўленьнем коопэратыву і **колектыўна ўступіла ў пайшчыкі, унёсшы зразу 50 кап., а рэшту ўзносу выплаціць на працягу 2-х гадоў.**

Адна ячэйка **Лёзьнянскага** раёну, (Віцебская акр.) **на сабраныя ад спэктаклю грошы коопэрыравала некалькі бяднейшых сем'яў комсамольцаў.**

Койданаўскі сельсавет (Менская акруга) пры актыўнай дапамозе комсамольцаў організаваў малочную арцель. Рудзенская ячэйка такую арцель утварыла сама.

„Вясеньняя гарачка“

З надыходам вясны комсамольскія ячэйкі і беспартыйны вясковы актыў з сялянскай моладзі энэргічна ўзяліся за падрыхтоўку да сяўбы.

На **Петрыкаўскім** раёне (Мазырская акруга) дзякуючы напружанай працы моладзі ўжо ачышчана больш чым **15 тысяч** пудоў насеньня.

Вучні **Смалянскай** сельска-гаспадарчай школы (Аршанская акруга) разьбіліся на некалькі групак, якія ходзяць па вёсках і праводзяць там гутаркі з сялянамі аб правільнасьці весеньняй сяўбы.

На першых выніках працы, па падрыхтоўцы да весеньняй сяўбы, можна сьмела, прадбачыць значны ўрост у гэтым годзе дасягненьняў працы комсамольскіх організацый у галіне гаспадарчага будаўніцтва на вёсцы

Зьм. Пазваротны.

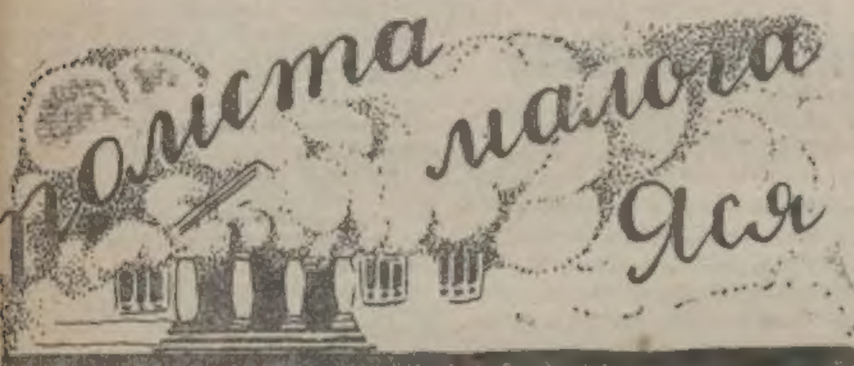
Літаратурная старонка

Вясковы Май

Вясна на сьвеце,
На сьвеце Май;
Чырвоным вецьцем
Красуе край.
Пяюць палеткі,
Пяюць бары,
І радасьць-кветка
У грудзях гарыць...
А сэрца б'ецца...
І сьветлы шлях
Істужкай ўецца
На новых днях...
Зьвініць палоска,
Буятарыць гай,—

Сьвяткуе вёска
Чырвоны Май...
І радасьць сьвеціць
На кожны твар:
Зялёным шоўкам
Цьвіце абшар...
Усё маладое
Устала ад сну,
Ідзе спаткаці
Сваю вясну...
Вясна на сьвеце.
На сьвеце Май,—
Чырвоным вецьцем
Красуе край!

Міх. Багунец.

Шуміць гай, плача...

Нібы спраўляе хаўтуры па забітых родных, якія блізь яго закопаныя.

Шуміць гай. А недалёка каля кучаравага гаю раскінуўся раскошны маёнтак.

Да гэтага маёнтку сьцягваюцца з усіх бакоў сьцежкі і дарогі пераплятаючыся між сабою, круцячыся як вужакі і выраючы на зялёнай аксамітнай даліне прыгожы ўзор.

Усе яны зьліваюцца ў адну агульную дарогу, якая праходзіць праз раку і там каля самага мосту, высажаная шэабапал стройнымі бярозкамі хаваецца пад коўдрою дрэў. Скрозь васновы шэпат бяроз разьліваліся дзіўныя гукі панскае музыкі. З велізарным муру шла вар'яцкая гульня, разьлівалася мора віна, плываў чад распуства.

А дрэвы на прысадах дрыжаць, палохаюцца.

Мусіць чуюць яны штосьці неспакойнае.

Сонца чырвоным гарбузом зікацілася за сінюю істужку лесу.

Над палямі разгарнулася вячэрняя цішыня.

З-за гаю паказаўся чалавек.

Гэта быў яшчэ зусім малады хлапец, але твар яго і выдаваўся старым.

Ясь Ржэвіцкі, гэтак звалі хлапца, стаяў і глядзеў на той бок ракі—туды, скуль даносіліся да яго вуха гукі «кракавяку» і п'яныя крыкі.

Ён стараўся трымаць сабе спакойна, але відаць было, што грудзі яго сьціскаліся болем, тым болем крыўды, якога нельга пераказаць ні словамі ні пэпэрай.

Адна надзея заціць боль—гэта стварыць помсту паном, якія вось тут у гэтым маёнтку цяпер заглушаюць свае сумленьні вінам і музыкай...

Гай шуміць. У яго зялёным шуме чуецца дзіўная, магутная, хоць і незразумелая мова.

Што хоча сказаць гай? Мо хоча ён хлапец расказаць пра тыя зьдзекі, што тут спакон веку існуюць, ці мо другое што?..

Сваім таемным гоманам наводзіць хлапца на розныя думкі.

І які наш вялдалыя ёс?—думаецца Ясю.—«Ды ці лёс гэта?

Ці не другое што?

Ён сеў на абрубак дрэва і чагосьці чакаў.

У шэрых яго вачох гарэў агонь нехістанай жалезнай волі, сілы.

Перад Ясем паўстаў родны вобраз маткі, над якой на яго вачох зьдзекваліся разьюшаныя зьвяры—польскія афіцэры.

О, каб ён меў тады сілы абараніць, ён расьціснуў бы іх як скачок усіх да аднаго, але...

сэрца Ясева сьціскаецца, бы абцугамі, нешта гостра кальнула... ён добра помніць, як зьвязаны крычаў афіцэрам: Панове, што вы робіце! Што-о вы робіце-э? І толькі бязьлітасны рогат паноў быў адказам на яго маленьне.

— «Стара ест, а гжэчна кобета—сьцёгаўшы бізуном па голаму целу Ясевай маткі, якое сьвяцілася праз падраную кашулю, сьмяяўся афіцэр.

Не забыцца Ясю, ой ніколі не забыцца змучанага панамі бацькі, які скрозь крывавы рот, перад сьмерцьцю прамовіў: «Адамсьці паном! Яны нашы ворагі»!

У соннай імгле пачало раптам усё сьціхаць.

Ясь зірнуў у бок маёнтку і пачаў прыслухоўвацца.

Усё ціха. Агні, якія сьвяціліся за сьцяною дрэў, зьнікі.

Змораныя шалёнай гульнёй паны уляглiся спаць.

«Пара»! рашуча сказаў сабе Ясь і направіўся на цыпкі да маёнтку. За мастом, ідучы паўз шэраг бяроз Ясю пачынала браць ні то боязнь, ні то нейкая трывога.

Яму здавалася, што дрэвы шапталі:

«Ш-ша-шш-с-с-шша. Ня йдзі, ня йдзі...

Варона, прарэзваючы крылом начную цель, пракрычала: Кра-кра!, і схавалася за гаем.

Гэты крык яшчэ больш павялічыў трывогу Яся.

Мускулы пачалі ліхаманна дрыжаць і ў чалавеку сталі змагацца дзьве процілежныя сілы: «Вярнуцца ці выканаць сваю мэту?»

А ў вушох неадчэпныя словы званілі і званілі: «Адамсьці паном! Яны нашы ворагі!»

Праз некалькі хвілін маёнтак быў пад уладаю «чырвонага пеўня». Доўгія языкі агню старанна лізалі з усіх бакоў маёнтак.

Чуліся крыкі, стогны тых, якія гадзіны са дзьве назад урачыста спраўлялі баль.

Недзе біў набат.

Цераз мост бег чалавек з дзікай радаснай усьмешкай задаваленьня. Гэта быў—Ясь Ржэвіцкі.

Адпомсьціў, адпомсьціў!» няпрытомна бармытаў ён.

А за ім імчалася пагоня.

Пачуўся стрэл. Гострая боль заскалоліла ў грудзёх Яся і нейкая ліпкая, цягучая вадкасьць змачыла вопратку і прыляпіла яе да цела. Але Ясь не зважаў.

Бег і бег. Толькі сілы слабелі. Каля могілкі упаў.

Могілка, асыпаная яшчэ сьвежай зямлёю, сьведчыла, што тут—ахвяра. У гэтай могілцы захаваны забітыя бацькі Ясевы.

— Родныя, родныя! Татуля! Мама!—Я адпомсьціў!—бяспомачна абдымаўшы рукамі могілку, глытаючы, гарачую кроў, шаптаў Ясь.

* * *

Раніцою пастухі, якія пасьвілі быдла каля гаю, знашлі акрываўлены труп, на твары якога сумяшчаліся адначасна рысы цяжкае мукі і радаснага задаваленьня.

А ў маёнтку, на папялішчы дому, сярод груды цэглін валяліся абгарэўшыя трупы паноў.

Адзін з іх, мусіць, пасьпеў выскачыць з агню, апалены ляжаў сярод двара і ў цяжкіх мучэньнях канаў, ня маючы ніякага ратунку. Гэта быў (крыху можна пазнаць па абгарэламу твару) той самы афіцэр, які зьдзекаваўся над Ржэвіцкімі, над Ясевай Маткай.

Р. Камлыга.

Сёньня сьмяецца ўсе Маем...

Шчасьця мы ўсюды шукаем:
З працаю лёгка знайсьці...
Сёньня сьмяецца ўсё Маем,
Сёньня і кветкі ў трысьці.
Туліцца сьценамі радасьць
Сьлёзы, дзе калісь цяклі.
Зорамі хочацца падаць
На залатыя палі.
Знаем, рабочы Кітаю
Чуе наш радасны гымн,
Сьвята—ён Першае Мая
Лічыць, як мы, дарагім.
Сёньня сьмяецца ўсё Маем,
Сёньня і кветкі ў трысьці.
Вецер чароты гайдае,
Траўка ў лугох шалясьціць.

Рыгор Камлыга.

М. Хведаровіч.

* * *

Не хавай ў вачу разгадку,
Усё мне раскажы.
Як прышоў на Беларусь ты—
Чарнагорац жыць.

І чаму твае дасьпехі,
(Ян не знаю зваць).
У нядзелю для пацехі,
Хочаш надзяваць?

Мусіць там у вас інакай,
Паміж скал і гор.
І нічога вам ня значыць,
Родны наш узор.

Там другая ў людзях мова,
У песьні вольны дар.
І цудоўных вашых словаў,
Нам не разгадаць.

Ці жывуць хоць успаміны,
Браце—раскажы.
У Беларускае краіны,
Свой ты, ці чужы?

І калі ад песьні ў душы.
Все халадном.
Ты скажы мне аб старонцы—
Лепей пазнаём.

* * *

І былі мяцелі, і былі завеі,
Горкая нядоля акілзала ў шлеі.
Панесла ў віхры, ў завіроньні тонкім,
Праз лясы і гаці з роднае старонкі.
Тут на Беларусі, ў вашым чыстым полі,
Біліся за шчасьце, біліся за волю.
А цяпер кажу я словы чыстай праўды,
У Беларусі вольнай сустракаю радасьць.
Нашыя-ж мне сьняцца стэпавы прасторы,
І душа і вочы блукаюць з дакорам.
Ды жыцьцё пранябну пасылае ўсьмешку,
Цераб'і жыцьцёвыя палыновы сьцежкі.
Усё-ж скажу я праўду, сэрцу ў грудзях цесна,
Лепш кахаю родную, вольную я песьню.
Данажу да слова, нечай будзе гора,
Ня люблю я вашых песень і узораў.
Гэты пояс срэбны і усе дасьпехі,
Надзяю для радасьці, для свае ўцехі.
Пояс тонкі чорны, срэбная россыпь,
Успамінае любае дарагія косы.
Успамінае песьню пра маю дзяўчыну,
Браце, не забуду родную краіну.

Зваліўся

Няўклюжы бегемот-грузавік ляцеў па дарозе, раскідаючы па баках хмары пылу. Пыл лез у горла, у вочы, нахапала ветра—задыхаліся.

Усьлед за грузавікам, на адлегласьці двух вёрст—бандыты на конях.

Пагоня.

Начас чутно было: над галовамі зьвінела куля, і кожны раз неабстрэлены шофэр ніжліва прыгінаў голаў.

Аўтамабіль—агіт-лятучка, высланая з гораду у вёскі, мястэчкі. Аўтамабіль бяжыць—бы ку'ец на масьленіцу. Да самых бартоў набіты першамайскай літаратурай. Зьверху трое: Юрын, падобны на Энгельса ў маладасьці, агітатар Цэка, Мінька—маляр і Наталка—комсамолька.

Калёсы вільнулі ў бок, і скрозь грукат—перапужаны голас шофэра:

— Выкідвайце к чорту паперу!..

Белыя лісьцікі, бы голубы, віліся сьлед. Выкідвалі доўга замарыліся.

На сэкунду машына стала. Напружаная фігура шофэра.

— Кр-р-х!..

Рэзкі скачок уперад,—паляцелі,

Наташа першая заўважыла:

— Спыніце, спыніце!..

Маляр валяўся па дарозе. Сарваўся.

Спыніцца нельга: дарога на гару, з-за лесу паказалася пагоня.

Мінька ня рухаўся У Юрына у вачох зьбянтэжанасьць, у Натальлі—сьлёзы. Чыстае поле. Грузавік чыхаў пылам.

Маляр, не ўстаючы з дарогі, вытаршчыў дакуманты і зьнішчыў комсамольскі білет і мандаты.

Кавалкі пасьняхова схаваў у пясок на дарозе. Рэшту пакінуў. Адкінуў рукі, быццам абамлеў.

Як зграя ваўкоў паляцелі бандыты. Некальні чалавек саскокнулі з коняй.

— Папаўся сволач!..

Страшэнны удар нагою прымусіў маляра адчыніць вочы.

— Яшчэ жывы?

Сухая рука тузанула за каўнер. Кашуля парвалася.

— Бяз крыжа? А? Вей!

І заўаята, як цапамі на малацьбе, калацілі ботамі, маляр ціха стагнаў.

— А ну, пачакайце...

Той самы, які глядзеў крыж, пачаў абшуківаць кішэні. Знашоў стары кашалёк і гузік.

Маляра пагналі сьперадзі, самі гурбою ехалі з-заду.

Вёрст пятнаццаць ад'ехалі. Ехалі лесам.

Мінька не адчуваў ног. Калі спатыкаўся—секлі бізуном.

Скрозь зарасьлі выбраліся на апушку і праз брод шырокай рэчкі вышлі на высину.

Хвілін праз пяць маляра ўцягнулі ў зямлянку. На зламанай канапцы рыжы бандыт, у капітанскай тужурцы, прагалядаў Мінькіны паперы.

Граў грамафон. Пласьцінка была сапсавана і на адным месцы ўтарылася:

Юблю-у-у-т-ее... Юблю-у-у-тее.,,

Рыжы устаў з канапкі, зьняў пласьцінку і спытаў у маляра.

— Ну, ты хто?

— Мастак-самавучка! адказаў маляр.

— Хм. мастак? А як жа ты трапіў у ахтанабіль?

— Вельмі проста: едуць яны па вуліцы, а мяне адна кахае, на аўтомобілі каторая. Крычыць: «Садзіся з намі, мы едзем у вёску, а ты там будзеш замалёўваць краявіды!» Усякі дурань згадаўся бы пакатацца, калі я ні разу ў жыцьці не сядзеў на аўтомобілі.

— Так-с,—прамовіў іранічна рыжы.—А ці ня хлусіш ты часам?

І чаго-б мне хлусіць?

— Ой, глядзі!... А у партыі ты на якім становішчы?

— У якой партыі?

— У кансамоле!

Маляр замяўся на сэкунду.

— Я туды ніякіх адносін ня маю.

— Маніш!—Закрычаў раптам рыжы. Гэта што? І ён паказаў Міньцы картку, на якой было:

> Рэгістрацыйны білет даведаньня школы палітграматы студэнтам Мастацкай студыі Міхайлам...

Маляр не зьбянтэжыўся.

— І нічога няма тут. Хаджу вучыцца ў студыю, а нас там прымушаюць палітыкай займацца!

Маляра запёрлі ў пустую зямлянку.

У гэты-ж час Юрын на мітынгу ў горадзе паведамляў:

— Першае Мая, таварышы, у гэтым годзе стаўся для нас цяжкім. Адзін з нашых таварышоў трапіў у рукі бандытаў!...

Заля сядзела прыціхшая і ўсхваляваная.

II

Прашло два дні. Мінька прабаваў маляваць портрэт сястры атамана банды Ліды. Быў увесь час на варце. На пытаньне адказваў скупа.

Маляр хадзіў на высьпе вольна. Аднойчы, зусім выпадкова, ён учуў:

— Пасьлязаўтра, у дзевяць гадзін вечару, праз мост будзе праяжджаць цягнік са снарадамі. Адзін вагон з піроксылінам. Мост неабходна ўзарваць. Горад будзе адняты, а затым... Гэта быў голас рыжага. Маляр асьцярожна прабраўся ў зямлянку. Ад затаіўшых мозаг думак ня мог асяродкавацца. Трэ' было бегчы.

Увайшла Ліда.

— Міхаська! Золата мае, хадзем пагуляйма!

Лесам, пахучым і гульлівым, бадзяліся. Ліда, разыгрываючы закаханую (хацела выкрыць, хто такі Мінька), захапілася маляром на самам дзеле.

А ў Мінькі агіда абцугамі расьцягвала губы.

Ласкава:

— Ліда... а ў якім баку горад?

— А навошта табе, мілы?.. Горад? Там. Скачок барса. Цапка за горла. Шапку у рот. Доўга ціснуў хрупкі кадык, да таго часу пакуль Лідка не абамлела. Ляцеў з боку дарогі. Як заяц, прыслухоўваўся да шолаху. Бег—ратаваў жыцьцё, бег ратаваць мост і горад.

Лісьце шаласьцела сварыючы, вецер цалаваў успацелы лоб і паўадчыненыя губы.

III

Над ракой, як старая крэпасьць, аблытаная калючым дротам і вартаю грамада. Агні ліхтароў скачуць весела ў вадзе, чорнай да сіняга.

Жах абывацеляў—чэка.

У габінэт начальніка сакрэтна-аператыўнага аддзелу камэндант увёў маляра.

— Гэты таварыш хоча тэрмінова пагутарыць з вамі!

Мінька ў чэке першы раз. Звадворку жудасны будынак, у сярэдзіне—не. Яскравыя абоі, моцны сьвет і вясёлы начальнік.

— Заўтра ў дзевяць гадзін хочуць узарваць чыгуначны мост!

Маляр апавядаў з жарам; начальнік пускаў кальцо дыму з такім выражэньнем, быццам анэкдоты слухаў.

Праз гадзіну ён аддаваў тэрміновыя даручэньні тром агентам.

— Перад самым мастом цягнік затрымаць!.. Эскадрон трымаць на пагатове!..

Агенты—нібы амэрыканскія рэпарцёры, якія бяруць інтэрвью ў паўпрадства СССР.

Шпарка бегаюць алоўкі па паперы, кожны ў асобнасьці—сама ўвага.

На тэндэры цягніка семера, — на кожным вагоне па аднаму. Вінтоўкі. Ноч.

Паміж пераплётаў мосту—дванаццаць.

Раптам бакавы заўважыў! Чорныя фігуры паўзьлі па рэйках.

Сэкунду пачакаў. Адгукнуўся ў другі раз. Спыніліся.

— А-ах!—разьнёс вецер гулкі выстрал.

Яшчэ раз, яшчэ раз.

Цягнік спыніўся ў трох вярстох ад масту. Кожны вагон коле вачыма чарнату.

Паравоз аддуваецца спалохана, але цераз поўгадзіны спакойна пераехаў мост.

Злавілі адзінаццаць.

Янка Рахіла.

Саюзныя навіны

З разбраніраваньнем не валыніць.

ЦК ЛКСМБ прапанаваў усім акругкомам узмацніць тэмп працы па разбраніраваньню перарасткаў. ЦК адзначыў слаба працякаючую працу па разбраніраваньню перарасткаў у мясцовай і кооператыўнай прамысловасьці якая знаходзіцца пад кіраўніцтвам кооператыўных організацый.

ЦК лічыць асабліва важнай працу па разбраніраваньню перарасткаў у шкляной прамысловасьці, дзе падросткі скарыстоўваюцца не ў якасьці вучняў.

Упарадкуем працу

Менскі АК ЛКСМБ заняўся распрацоўкай рэгляментацыі працы гарадзкой організацыі з мэтай упарадкаваньня розных пасяджэньняў, нарад сходаў і інш.

Маладыя друкары

Экономкамісія ЦК ЛКСМБ заслухала даклад прадстаўніка ЦК ЛКСМБ у ЦП саюзу друкароў. Па дакладу камісія адзначыла павялічэньне моладзі, занятой у вытворчасьці, рост зарплаты маладых рабочых, разгортваньне работы па організацыі вучнёўскіх брыгад і школ ФЗВ.

Абсьледваньне становішча рабочай моладзі.

Экономкамісія ЦК ЛКСМБ вызначыла Менскаму, Аршанскаму, Віцебскаму і Бабруйскаму акругкомам правесьці абсьледваньне экономічнага становішча рабочай моладзі.

Райконфэрэнцыі ў Менчшыне.

З 5-га мая па 1-е чэрвеня па Менскай акрузе будуць адбывацца раённыя конфэрэнцыі комсамолу. Тэрміны праведзеньня конфэрэнцыі вызначаны наступны: у Гарадзкім раёне—21/5, Акцябрскім—14/5, Ляхаўскім—7/5, Пухавіцкім—7/5, Чэрвенскім—7/5, Узьдзенскім—21/5, Койдануаўскім—21/5, Самахвалаўскім—21/5, Шацкім—14/5, Астрашыцка-Гарадзецкім—14/5, Смалявіцкім—21/5, Лагойскім—7/5, Заслаўскім—7/5, Сьмілавіцкім—14/5.

На райконфэрэнцыі выяжджаюць сябры АК. Парадак дню конфэрэнцыі АК рэкомэндуе наступны: **па гораду**—справаздача РК і даклад рэвізійнай камісіі, комсамол і рацыяналізацыя вытворчасьці (з пункту погляду растлумачэньня апошніх пастаноў партыі—дакладчык з РК КПБ) і выбары РК і рэвізійнай камісіі. **Па вёсцы**—справаздача РК і даклад рэвізійнай камісіі (там дзе яны ёсьць), аб формах і мэтадах сялянскага кіраўніцтва і выбары РК і рэвізійнай камісіі.

Палітшколы канчаюць працу.

1-га мая ў палітшколах спыняюцца заняткі.

21-е мая.

Згодна загаду Наркамасьветы 21-га мая г. г. вучні гарадзкіх школ і вясковых сямігодак, у сувязку з сьвяткаваньнем міжнароднага дзіцячага тыдню і пяцігодзьдзя піонэрскай організацыі, будуць вызвалены ад заняткаў.

Таму ЦБ ЮП раіць да 21 і 22 мая прыстасаваць у школах масавыя мерапрыемствы к сьвяткаваньню (як дэмонстрацыі, карнавалы і інш.).

Як стаць музыкай.

У кожнай музычнай школе БССР ёсьць наступныя аддзяленьні: 1) раялі, 2) скрыпкі, 3) віолёнчэлі, 4) кантрабасу і 5) духавых інструмэнтаў.

У музшколу прымаюцца дзеці пачынаючы з 8-мігадовага ўзросту, пісьменныя ў межах першай групы сямігадовай школы.

Скончыўшыя ў гэтым годзе поўны курс музычнай школы, прымаюцца без іспытаў у музычны тэхнікум, пры ўмове наяўнасьці ў іх агульна-адукацыйных ведаў у аб'ёме сямігодкі.

Асобы, паступаючыя ў музтэхнікум і няскончыўшыя музычныя школы, падлягаюць, акрамя іспытаў па агульна-адукацыйным прадметам яшчэ і асобым іспытам з мэтай выяўленьня іх музычных здольнасьцяў.

Прыём заяў разам з неабходнымі дакумантамі ў Менскі Музтэхнікум адбываецца паміж 1-м і 15-м жніўня.

Тэатр--кіно--клюб.

„Над Нёмнам"

Агульнадаступны спэктакль для моладзі організаваны рэдакцыяй „Чыр. Зьм." і клюбам Кім (у БДТ).

Мы ідзем глядзець п'есу „Над Нёмнам" яшчэ пяпаўна бытную „прэм'ерай", якая ставіцца у Белдзяржтэатры усяго 4-ы раз. Загадзя цяжка уявіць што яна прадстаўляе. Рэцэнзіі у „Звездзе" і „Сав. Беларусі", у асноўным сходныя паміж сабой, прызнаюць п'есу някудалай у той час, як асобныя гледачы, убачыўшыя „Над Нёмнам", даюць аб п'есе спрэчныя водгукі.

Вось ужо 9-я гадзіна. Заля тэатру наступова напаўняецца моладзьдзю. Падымаецца заслона.

Перад намі праходзяць яскравыя, якія будзеш доўга памятаць, малюнкі жыцьця сялян у Зах. Беларусі, адносін паноў да „пан" і наадварот. І глядач ясна бачыць, што „крэсы" сапраўды ўяўляюць сабой „парахавы склеп", дзе дастаткова толькі іскры, каб выбухнуў вялізны пажар.

Сытая і задаволеная польская буржуазія справуе свой баль над гэтым самым „склепам", ня адчуваючы, што робіцца пад яе нагамі. У шалёным чадзе, пад гукі фокстроту, на сцэне нясуцца песьні спляценыя паміж сабой „парачкі". Тут і польскае афіцэрства—„Говар Жэчы Посполітэй", і размалёваныя панёнкі, і пан-міністр, і нарэшце ксёндз, які забыў пра свой сан і ўжарта дамагаецца каханьня адной з панёнак і г. д. і г. д.

І вось у самым разгары гэтага вясельля, перад распаясаўшайся польскай буржуазіяй паўстае здань страшэнай небясьпекі, здань набліжаючайся рэволюцыі на крэсах. Адзін з паноў парадкам ахмялеўшы, вымае с сваёй кішэні... падкіданую невядомай рукой рэволюцыйную проклямацыю.

Скандал... трывога...

Настрой крэсавага сялянства трывожны. Дзеля таго, каб падпарадкаваць масы свайму уплыву, польскія пасэсары ладзяць мітынг, які канчаецца іх поўным правалам. Масам абрыдзелі пустыя абяцанкі і нікчэмныя словы, якія патрабуюць жывой справы, зямлі... волі... Мітынг разганяецца ахранкай пасьля выступленьня рэволюцыйнага прамоўцы...

Падзеі над Нёмнам шырока разгортваюцца; сяляне ўзбройваюцца і абвяшчаюць паўстаньне. Ва ўсю працуюць ахраньнікі і шпікі. Паручык Ржэвуцкі, у жылах якога цячэ „хлопская кроў" адмаўляецца служыць паном і змагацца супроць свайго народу, за што яго і арыштоўваюць...

Калі пачатак п'есы крыху адцастойны і манатонны, дык гэтага нельга сказаць пра апошнія дзеі, якія вызначаюцца сваёй дынамічнасьцю і хуткім разгортваньнем падзей. Шырыцца паўстанцкі рух, супроць якога высылаюцца карацельныя экспэдыцыі, ідуць арышты і катаваньні сялянства. На фоне гэтага—ўцёк з турмы Ржэвуцкага, вызваленага яго таварышамі.

Адважны паўстанец, пад відам паручыка, пранікае у самы стан ахранкі, выратоўвае арыштаваную сялянскую дачку Галену, якую мерыўся згвалціць польскі афіцэр і яны утраіх разам з Ржэвуцкім бягуць праз мяжу у Савецкую Беларусь. На гэтым п'еса канчаецца...

Няма чаго і казаць наколькі своечасова пастаўлена п'еса. У той час, як на „крэсах" пануе страшэнны тэрор і зьдзек над сялянамі, Белдзяржтэатр дае нам праўдзівае і яскравае палкам пабудаваньне на жыцьцёвых і рэальных фактах апісаньне сучасных падзей у Заходняй Беларусі.

Аўтар п'есы **М. Грамыка** ў асноўным справіўся з сваёй задачай, здолеў захапіць глядача і прымусіць яго перажываць апісваемыя падзеі.

З выканаўцаў хочацца адзначыць пані Лісоўскую, ксяндза, графа Шапкага і Галену, якія асабліва ўдала правялі свае ролі. Залішне карыкатурнымі вышлі пан-міністр, які ўдзельнічае ў 2-й дзеі, пасэсаускі прамоўца і „настаўніца"—любоўніца ксяндза...

* * *

П'еса вельмі спадабалася бытшай на спэктаклі моладзі. Ніхто з нас не пашкадуе некалькіх гадзін, праведзеных на пастаноўцы „Над Нёманам". **Я. Зальцэр**

„Секрет красоты".

(Кіно-тэатр «Культура»).

Зьмест камэдыі «Секрет красоты» (ня глядзячы на такую «сногсшибательную» назву) глядача ня цікавіць. Ды сапраўды! Спортсмэн **Рычард Толмэдж** пасьля 3-хгадовай працы напісаў невялічкі томік. «Секрет молодости и красоты», але посьпеху гэта кніжка ня мела. Выпадкова ён пападае у дом Джэмса Арлінгтона—старшыні буйнага кніжнага выдавецтва—дзе спатыкаецца з дачкою Арлінгтона—Кіці... Толмэдж угаварвае Арлінгтона набыць яго твор... Апошні кніжкі не бывае, а запрашае Рычарда працаваць у выдавецтве у якасьці агента.

Калі група акцыянэраў выдавецтва нарашыла адхіліць ад працы Арлінгтона і кіраўніцтва справай узяць у свае рукі, Рычард перамагае шэраг перашкодаў, утвораных яму акцыянэрамі, і папярэджвае аб гэтым Арлінгтона. Вось і ўвесь зьмест...

Але гульня вядомага амэрыканскага кіно-артыста Рычарда Толмэджа, які спортыўныя нумары выконвае куды прыгажэй у параўнаньні з вядомым Дугласам Фербэнксам, прыкоўвае да экрану глядача і пакідае досыць добрае ўражаньне.

Пасьля выступленьня знаёмага Менску Мармеладава (у афішах пішацца пра Зінаіду Ляшэнка), глядач з напружанасьцю сачыў за балетам (з быту запарожцаў) у выкананьні «**Трыо Орлін**». Концэртам застаешся больш задаволеным, чым самой кіно-фільмай.

Зьмі.

Неабходна школа кіно-мэханікаў

За апошнія два гады праца Белдзяржкіно характарызуецца **вялікім ростам кіно-установак**. На 1-е студзеня 1926 году мы налічвалі 80 кіно-установак, а на 1-е студзеня 1927 году кіно-установак ужо было 125. Побач з ростам кіно-установак, мы маем значны рост кіно-перасовак, якіх на 1-е студзеня 1926 году было 9, а на 1-е красавіка 1927 году налічваецца 82.

Пяцігадовы вытворчы плян прадугледжвае пашырэньне кіно-сеткі прыблізна кожны год на 15-20 кіно-установак.

Такім чынам, штогоднае запатрабаваньне на кіно-мэханікаў для гораду і вёскі вызначаецца **у 30-40 чалавек**. Кіно-мэханікі, якія працуюць у сучасны момант, зьяўляюцца ў большасьці выпадкаў **самавучкамі і ня маюць дастатковай кваліфікацыі**.

Дзякуючы адсутнасьці належнай кваліфікацыі ў кіно-мэханікаў, мы наглядаем частыя псаваньні кіно-апаратаў, асобных частак і ня ў меншай меры карціны. Апошнія вельмі хутка амартызуюцца выключна па віне кіно-мэханікаў. Гэткае становішча, г. зн. адсутнасьць кваліфікаваных кіно-мэханікаў можа паслужыць вялікай перашкодай у справе намечанага пашырэньня кіно-сеткі.

Ня ў лепшым становішчы знаходзіцца падрыхтоўка кіно-мэханікаў для вясковых кіно-перасовак. Каротка-тэрміновыя курсы для падрыхтоўкі вясковых кіно-мэханікаў, якія ствараюцца Белдзяржкіно, ня ў поўнай меры здавальняюць маючыся попыт. Акрамя таго, каротка-тэрміновыя курсы ня могуць выпусьціць кваліфікаванага кіно-мэханіка, каб ён адначасова зьяўляўся і вясковым палітасьветчыкам.

Такім чынам, мы маем у горадзе кіно-мэханікаў—самавучак, зусім не кваліфікаваных, а ў вёсцы—палітычна мала падрыхтаваных.

На падставе ўсяго вышэйпамянёнага **Белдзяржкіно ўзбудзіла хадайніцтва перад Галоўпрофасьветай аб уключэньні ў сетку профтэхнічнай адукацыі на 1927-28 г. курсаў па падрыхтоўцы і перападрыхтоўцы кіно-мэханікаў. Хадайніцтва падтрымана ЦСПСБ і ЦП саюзу працмастацтва.**

МАСАВЫ ТУРНІР

Хто ўжо запісаўся?

Сьпіс удзельнікаў шахматнага турніру

1. С. Л. Левін, 2. Б. А. Шапіра, 3. К. П. Эйдальман, 4. Г. Г. Левін, 5. Г. К. Розэнблюм, 6. І. Е. Розэнблюм, 7. Б. А. Сьляпян, 8. С. Е. Розэнблюм, 9. С. Л. Слоўшчэр, 10. А. Б. Дакшыцкі, 11. В. Я. Прэсман, 12. В. Ф. Байнэнсон, 13. Ф. К. Будоль, 14. І. Б. Дакшыцкі, 15. В. Г. Соркін, 16. А. А. Зісман, 17. А. В. Іваноў, 18. Л. Р. Эцін, 19. С. Я. Пахман, 20. Б. А. Пашкоўскі, 21. М. Н. Горстман, 22. Ш. Хігаровіч, 23. А. Г. Кантаровіч, 24. М. А. Турэцкі, 25. В. Д. Кобац, 26. Е. Г. Раскін, 27. М. Я. Гарахоўскі, 28. А. М. Лівшыц, 29. Л. М. Хвасьцюк, 30. І. А. Насьцюшонак, 31. С. Е. Кацнэльсон, 32. М. Т. Штэйн, 33. К. М. Козін, 34. Ф. Ф. Зінько, 35. І. Б. Ідэльчык, 36. П. П. Быліна, 37. П. І. Брывін, 38. І. І. Гарбаценка, 39. Г. Н. Верасаў, 40. Л. І. Скакоўскі, 41. А. Е. Бэрман, 42. Б. Ю. Бінхлер, 43. Б. І. Сагаловіч, 44. В. А. Рамізовіч, 45. З. Я. Гайцэльбун, 46. М. М. Сонкін, 47. А. Г. Агронаў, 48. Б. М. Сольц, 49. Р. А. Мазалеў, 50. І. І. Ліхачоў, 51. П. К. Татур, 52. Ф. В. Цылетка, 53. І. А. Галавач, 54. В. І. Галко, 55. В. Я. Гангнус, 56. І. І. Чурылін, 57. К. А. Валянцінавіч, 58. Н. С. Дабаго, 59. М. А. Альперовіч, 60. І. Г. Эткін, 61. С. І. Іванскі, 62. Г. З. Бусловіч, 63. Я. А. Шавельман, 64. І. І. Капілевіч, 65. Г. М. Лівшыц, 66. А. Л. Эльпер, 67. І. Г. Шусэр, 68. Ф. В. Лоскат, 69. М. Ф. Філіпов'ч, 70. Я. Н. Каган, 71. Д. Ф. Башыхес, 72. Г. Ф. Каршун, 73. Д. С. Файн, 74. С. І. Сліозьберг, 75. С. А. Зеневіч, 76. С. В. Гарэчкін, 77. В. М. Яцкоўскі, 78. П. І. Лісоўскі, 79. І. І. Гаві, 80. С. С. Лапідус, 81. Л. І. Шафір, 82. М. Ш. Малкес, 83. Ф. М. Сэндрэвіч, 84. Я. Ф. Гадуйко 85. І. І. Рудерман, 86. М. А. Марголін, 87. В. К. Хайчын, 88. А. П. Рудэрман, 89. Л. М. Перапечын, 90. А. Л. Левітас, 91. П. А. Нагорны, 92. Л. Ш. Кантаровіч, 93. Ф. М. Сэндрэвіч, 94. Д. М. Сьляпян, 95. І. І. Каменскі, 96. Л. К. Пікіфараў, 97. П. З. Ліпкінд, 98. І. Я. Мазель.

Адказы чытачам.

Вяржбіцкаму (№ 911). Бібліятэчных курсаў у Менску няма.

Шапіра (№ 912). Залічэньне ў кандыдаты ЛКСМ робіцца па рэкомэндацыі двух сяброў ЛКСМ з трохгадовым стажам і аднаго сябра КПБ з двухгадовым стажам. Ваша комсамольская ячэйка прымацавана да вызначанай партыйнай ячэйкі і рэкомэндацыю ад партыйца можна здабыць.

Вашкевічу (№ 913). Хлапцы 1907 году нараджэньня ў гэтым годзе на дапрызыўную падрыхтоўку не пойдуць. Прыпіска ў Ваенкамате хлапцоў 1907 году нараджэньня будзе адбывацца толькі ў сьнежні г. г.

Пятрушку (№ 914). Для паступленьня ў тэхнікум неабавязкова скончыць сямігодку. Трэба толькі вытрымаць іспыты.

Яму-ж (№ 915). „Чырвоная Зьмена" зьмяшчае абвесткі аб згубе комсамольскіх дакумэнтаў дармова.

Раку (№ 916). Скончыўшыя ФЗВ і профтэхшколы могуць паступіць на рабфак і на першы курс тэхнікуму без іспытаў (падрабязнова аб гэтым глядзі нумар 27 „Чырвонай Зьмены", на апошняй старонцы).

Асьвяцімскаму (№ 917). Іспыты для наступаючых у ВНУ будуць адбывацца ў жніўні месяцы. Ты-ж, паколькі будзеш дэмобілізован у кастрычніку месяцы, ужо ня зможаш паступіць у ВНУ ні ў тэхнікум.

Ворыну (№ 918). У Беларускі Дзяржаўны Музычны Тэхнікум у гэтым годзе будзе прынята каля 43 чалавек. Умовы прыёму такія-ж як і ўва ўсе іншыя тэхнікумы. Калі ня маеш ведаў сямігодкі, ты можаш паступіць у музычную школу, якая існуе пры музтэхнікуме.

Кавалёвай (№ 919). У музтэхнікуме існуюць клясы раялю, скрыпкі, балетная, духавых інструмантаў, сольная, харавая і інш.

Трухану (№ 920). Школы шофэраў у БССР няма.

Мэйлаху Васілю (№ 921). Менская радыё-станцыя з новай антэнай вышынёю у 79 мэтраў ужо працуе.

У Менску радыё-прыладамі гандлююць **РВА ЦСПСБ** (Менск, Ленінская 4, 4) і **ГЭТ** (Савецкая, 71).

Менскую радыё-станцыю на добры дэдэктарны прыёмнік пачуеш на адлегласьці 250-300 кілёмэтраў. Антэна патрэбна будзе вышынёй у 18-20 мэтраў і даўжынёю ў 60-70 мэтраў. На сьветлавую сетку ў Пятрыкаве Менск не пачуеш.

Тэлефон каштуе 9 руб., дэдэктар 1 руб., лісток Станіоля—2 кап., зачэпа—3 кап., дрот ізаляв. паперай х. 0,35 м. кілё 8 руб. 80 кап., клемы—22, 27—30 кап. штука, пераключальнік—1 р. 80 кап., кантакты—8 к. штука. Усё гэта можна выпісаць з ГЭТ.

Дазвол на ўтрыманьне дэдэктарнага прыёмніку трэба ўзяць у паштовым аддзяленьні. Для рабочых, служачых і вучняў, якія атрымоўваюць дзяржаўную стыпэндыю, каштуе ў год 1 р. 50 к.

На самаробны дэдэктарны прыёмнік у Пятрыкаве, калі ён зроблен правільна, ты Гомель пачуеш.

У таварыства прыхільнікаў радыё можна ўступіць. Трэба падаць заяву ў бліжэйшую ячэйку ТПР.

Гешэлеву Міхасю (№ 291). Самы танны радыё-прыёмнік тыпу „Пралетары" каштуе 1 руб. 25 кап., але ён працуе ня вельмі добра. Лепш купіць прыёмнік тыпу „ПЧ". Каштуе ён 6 р. 25. Выпісаць яго можна з магазыну ГЭТ. Менск, Савецкая 71).

У тры радкі.

○ **8-га мая распачынаецца розыгрыш Усесаюзнай авіё-лётарэі.**

○ **Колькасьць беспрацоўных па БССР дасягае 22 тысяч чалавек.**

○ **Першы том поўнага збору твораў М. Багдановіча** выйдзе ў друку да 10-годзьдзя сьмерці пісьменьніка—25-га мая г. года.

○ **У гэтым годзе МЦРК выдаў пайшчыкам у якасьці прэміі 52 тысяч руб.**

○ 26-га красавіка адчынілася Менская **акруговая страхавая конфэрэнцыя.**

Апавяшчэньні

4-га мая скліваецца сход Менскага гарадзкога актыву комсамолу, дзе будзе пастаўлен даклад аб пытаньнях кітайскай рэволюцыі. Сход адбудзецца ў памяшканьні клюбу імя Карла Маркса.

Згублены:

— **Сяброўскі комсамольскі білет № 7726 на імя Я. Я. Найдовіча**, выдадзены Менакругкомам ЛКСМБ.

— Часовае пасьведчаньне выд. Менакругкомам на імя **Міколы Бабруйскага**.

На былых абшарах пана Любанскага.

За вакзалам Віленскім ня чуць грукату гораду. Ціш. Толькі цягнік пару раз праскрыпіць—і ўсё. А навакол домікі шэрыя, вулічкі брудныя...

Убягаюць кудысьці сьцежкі сталёвыя... Гудуць правады...

За чыгуначным шляхам—**Лошыца**.

Гэта ускраіна гораду. Завецца яна яшчэ „Любанскай Лошыцай". Пан Любанскі—былы гаспадар гэтых месц. Зараз мала хто аб ім ведае... Толькі ў старасьвецкіх архівах можна знайсьці дакуманты аб багатым фабрыканту і абшарніку Любанскім—уладыру дзясятку дрожжа-вінакураных заводаў і тысяч дзесяцін зямлі...

Старыя лошыцкія сяляне паказваюць на белы, як мармур, касьцёл і апавядаюць легенду аб дачцы Любанскага, якая ўтапілася ўначы з-за бравага гусарскага афіцэра. Касьцёл пабудаваў стары пан у памяць аб сваёй загінуўшай Ганне... Але маладым—не да гэтай легенды. Сучаснае цікавей мінулага, цікавей і прыгажэй!

У Лошыцы знаходзіцца **„Ферма Інстытуту Прыкладной Батанікі і Навуковых Культур"**. Ферма гэта—адзіная ў Беларусі. **Увогуле па ўсяму Савецкаму Саюзу такіх толькі некалькі.**

Цяпер самая гарачая пара—пачынаюцца пасевы.

Кожную раніцу з усіх наваколічных вёсак сюды цягнуць на ачыстку зярнё. Кожную раніцу безупынна працуюць чатыры зерне-ачышчальныя машыны. За апошні месяц праз машыны прайшло 800 пудоў пшаніцы і 150 пудоў аўсу... Прыходзяць сяляне і за абменам—просяць чыстасортнага добрага ячменю за свой кволы, пядужы, з маленькімі зярняткамі... Ідуць і за дакладчыкамі. Кожны тыдзень навуковыя працаўнікі фермы робяць даклады ў суседніх вёсках...

Ферма працуе на двух галінах—паляводству і жывёлаводству. Яна павінна вызначыць які, напрыклад, авёс патрэбен Беларусі, якія пароды жывёлы трэба разводзіць і г. д. і г. д.

У высокіх, сьветлых пакоях—шырокія сталы, а на сталох тысячы шклянак з насеньнем, пакеты з каласамі ўсяго сьвету...

Мне паказвалі чорныя каласы ячменю з Кітаю, доўгія, як стрэлы, асьцюкі афрыканскіх палёў, аўсы Абісініі з раскінутымі галінамі, аўсянкі амэрыканскага фэрмеру і шмат чаго іншага. Ферма павінна з гэтага патоўпу расьлін выбраць самыя прыгодныя для Беларусі, якія-б маглі вытрымліваць і засуху, і дажджы, ня мелі б на вусіках зазубрынак. Гэта здаецца дробязь—зазубрынкі, але яны маюць вялікае значэньне.

Мусіць кожнаму здаралася ўлетку, ідучы па полю, браць колас ячменю і праводзіць па ім пальцам... Праводзіш удоўж—гладка, а вось назад—маленькія зазубрынкі ня пушчаюць... Бывае хлопцы вясковыя пажартуюць—возьмуць колас ячменю і каму небудзь пад кашулю падсунуць... **Той сьмяецца (лашкотна!) і выцягвае колас назад...** А вось, калі колас з зазубрынкамі пападзе ў жывот каровы ці аўцы, тут ужо ня выцягнеш... Жывёлы дохнуць...

Амэрыканскі ячмень—без залубрынак, гладкі, але ён хварэе другім—траў сорных біецца... Як быць? І тут знашлі выхад: бяруць наш ячмень, амэрыканскі і індыйскі—і скрыжоўваюць адзін з другім... Пасьля сеюць... Палядзім—які атрымаецца новы гатунак.. **Можа ён і будзе гаспадаром на бедных палетках нашай краіны!**

Бульба. Простая бульба. А вось амэрыканцы прыслалі спрабаваць рагатую бульбу. Ня сьмейцеся! Сапраўдны рагатую, падобную на бараньні рог, цюцельку ў цюцельку. Такая ўжо ўдалася!

Вы думаеце—што-ж, паспрабуем у гэтым годзе рагатую... Жартуеце! **Ва ўсім СССР ёсьць толькі 4 такія бульбачкі**—2 на Лошыцкай ферме, адна—у профэсара Бугаева і адна—у Ленінградзе... Гэтыя рэдкі экзэмпляр раней дэтальна **іспытуюць, вывучаць**, а тады можа і мы з вамі пасасуем...

Далей.

Што калі я скажу, што праз два тыдні на менскіх рынках будуць сьвежыя агуркі? Вы ня верыце, але гэта так! Лошыцкая ферма ўдаліла здольнасьцю рабіць такія „фокусы". А на сялянскіх агародах агуркі сасьпеюць толькі праз тры месяцы!

Самае прыгожае на ферме—сад. Да кожнага ствала прымацавана таблічка з нумарам „асабістай справы" дрэва... „Асабістыя справы"—цікавейшая рэч! Тут знойдзеш і аб першых днёх гэтых дрэў, аб іх росьце, хваробах і г. д. Не хапае толькі адметак аб уплаце сяброўскіх узносаў!

Сярод беларускіх сосен сустракаеш адзінокіх прадстаўнікоў Каўказу, Крыму, Амэрыкі...

Аднак, ужо вечарэе...

Загадчык фермы зварочвае маю ўвагу на **вэйматавы сосны**. Яны, гэтыя дзіўныя сосны—прыгожыя расьліны з жоўта-зялёным адлівам, з мяккімі, як шоўк, хвоямі... Стаіць пасобку, стыдлівыя...

Сібірскія ёлкі ўсе ў пасмах сьнятовых—белых, як лён...

Плакучыя ясені, як-бы зьверху падрэзаныя, здаюцца струменьнямі фантану...

Ціха дрэмле **японская сірэнь**...

Пара дахаты... Ліпы стройна пакачваюць верхавінамі... Увізе стогне рака...

Мо' адсюль, з гэтай няпрыкметнай Лошыцкай фермы пацягнуцца тысячы сонечных пуцявін да лепшай будучыны нашай Рэспублікі, усяго савецкага краю... Мо' тут ужо нарадзіліся і растуць кавалкі лепшага, прыгажэйшага жыцьця... Мо'?..

А вецер адказвае: так... так...

Алесь Клаіта.

УРАЧЫСТАЕ АДЧЫНЕНЬНЕ

масавага шахматнага турніру моладзі

адбудзецца ў аўторак 3-га мая, а 7-й гадзіне ў вечары ў памяшканьні Дому Працасьветы.

Пасьля адчыненьня—кіно-сеанс «Шахматная гарачка» і концэрт Белмузтэхнікуму.

Уваход—па білетах, якія разьмяркоўвае рэдакцыя «Чырвонай Зьмены». Удзельнікі турніру павінны за білетамі зайсьці ў рэдакцыю.

Запіс на турнір працягваецца да суботы 30 красавіка. Сьпіс, які друкуем сёньня не вычэрпвае кандыдатаў.

Малады шахматысты, пасьпяшы зарэгістравацца!

Турнірны камітэт.

Адказныя рэдактары { А. БАРАНЬНІКАЎ, А. КУРЦІК.

Галоўлітбел № 24867, Менск, 2 друкарня БДВ.